

I/2009

Prospäkkäri

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

SUOMEN
LAKI

www.lemmenhippu.fi

LEMMEN
HIPPU

Koruja Lemmenjoen kultahipuista ja korukivistä

Lemmenhippu on korumallisto, jota valmistetaan Suomen Lapista huuhdotuista kultahipuista ja korukivistä. Korut on valmistettu käsityönä ja jokainen koru on uniikki. Korujen muotokieli ja aiheet tulevat Suomen luonnosta ja erityisesti Lapista ja kullankaivun värikkästä historiasta.

Omista pala
Lapin kultahistoriaa

www.lemmenhippu.fi

Kannen kuva:

*Suomen laki on paikka,
josta näitä löytyy, ja
kirja joka ennen turvasi
niiden löytymisen.*

Prospäkkäri 1 / 2009

4 - 7	Pääkirjoitukset; LKL:n vuosikokouskutsu
8 - 9	Kalliokultaa Laanilasta
10 - 17	Juha Janger: Lapin hippukullan markkinoinnista
18 - 21	Unna 3 v., on kullankaivaja 4. polvessa
22 - 26	Kari A. Kinnunen: Suomen suurin kultasekahippu
27 - 30	Kari A. Kinnunen: Virtasen sekahippu 1950-luvulla
31	Positiivista ajattelua
32 - 35	Metsähallituksen tiedote kullankaivajille
37	Dokumentointiprojektin toinen kesä
38 - 39	Sylvia Petronellasta
40	Tieran uusi kirja 97-vuotissynttäreille
41	Merkkipäivät

Prospäkkäriin aineisto on tekijänoikeuslain suojaama ja julkaistujen artikkelien ja kuvien osittainenkin lainaaminen tai kopiointi täten kielletään.

Prospäkkäri

Lapin Kullankaivajain
Liitto Ry:n jäsenlehti

33. vuosikerta
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
PL 86, 99871 Inari

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu
ja taitto: Liisa Hertell,
LH Viestintä

Paino:
Esa Print Oy, Tampere

Hallitus

Puheenjohtaja:
Jouko Korhonen
Haukiputaantie 752
90910 Kontio
jouko.korhonen@kultaviiste.inet.fi
p. 040 344 2200 (klo 17
jälkeen)

Varapuheenjohtaja:
Mika Telilä
Torisevantie 55
37310 Tottijärvi
puh. 0400 631 196,
fax: (03) 5128 127
mika.telila@kolumbus.fi

Sihteeri: Kai J Rantanen
PL 57, 99871 Inari
puh. 040 7746 773
mullin.mallin@gmail.com

Jukka Kela
Pehkoskuru,
99885 Lemmenjoki

Esko Orava
Mellantie 14,
97220 Sinettä

Hannu Viranto
Eteläranta 42
96300 Rovaniemi

Jouni Patokallio
Sylventie 4, 99800 Ivalo
puh. 040 715 4031

PANKKITILIT:
Jäsenmaksut vain tälle tilille:
Nordea 217738-4977
Muut maksut:
Nordea 120130-103183

JÄSENASIAT:

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry, PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Vaahtokokkareet suupielistä tippuen

Hei, mulla tuli mieleen, että eikö teidän kannataisi julkaista kuvia semmosesta maisemoidusta kultavaltauksesta! Ettei aina niitä kuvia keskeneräisestä työmaasta ja sameista altaista.

Ne luulee eduskunnassa, että te olette kään-
täny ympäri koko kansallispuiston. Miksi te ette
kerro ihmisille, että eihän se alue jossa te kaivat-
te, ole kun joitakin promil-
leja kansallispuiston pinta-
alasta? Kertoisitte, että se kai-
vu aloitettiin siellä ennenko
se puisto tuli. Vaikka jossain
lehdessä.

Teidän kannataisi yrit-
tää neuvotella niitten virka-
miesten kanssa. Ihan asialli-
sesti esittää perusteltuja ar-
gumentteja. Ihan oikeesti, ne
virkamiehetkin on vaan ih-
misiä. Ja hei, kutsutte niitä
vaikka sinne paikan päälle

käymään ja tutustumaan siihen teidän touhuun
siellä! Ihan avoimesti näyttäisitte, että se on va-
kavissaan otettavaa ammatinharjottamista ja elä-
vää, positiivista kulttuuriperinnettä.

Että ihmiset tietäis.

Ihanko totta?

Tällaisiin, aidosti hyvää tarkoittaviin neron-
leimauksiin on joskus vaikea suhtautua edes huu-
morilla. Kun tilanne on ajettu siihen mikä se on.
Ja kun sitä kaikkea – ja paljon muuta – on suun-
niteltu, käytetty ja kokeiltu jo 80-luvulta saakka.
Vaahtokokkareet suupielistä tippuen.

”Tänään meillä on vain hyviä uutisia”, jam-
mailee Arvi Lind levyllä Hullut mielenterveyden
puolesta. Joskus on ollutkin, mutta kun se taas
harvemmin mediaa kiinnostaa.

Yksi keino on kokeilematta. Otetaan lak-
koase käyttöön.

En tarkoita että lyötäisiin pensselit sanaan
ja rukkaset naulaan – siihenhän Metsähallitus
varmaan antaisi lakkoavustustakin – vaan sellaista
saamelais-gandhilaista väkivallatonta vastarintaa.

Pantaisiin turistihuuhtomot boikottiin. Ju-
listettaisiin liiton jäsenetuvaltauksille työsulkku.
Toki työ- ja elinkeinoministeriön kaivoskontto-
ri muutenkin tilanteen tunnistaa, mutta ehkä
kokonaisuuden hahmottamista muualla minis-
teriössä helpottaisi, kun joku puolitoistatuhatta
kappaletta liiton jäsenetuvaltauksella addiktoitu-
nutta kaivajaa aktivoituisi hakemaan omaa ”kul-
lanhuuhdontalupaa”.

Ilmoitettaisiin, että ei siellä Lemmenjoella
ole mitään. Ei sinne kannata mennä, ja lakko-
vahdit Kutturantien Kultakioskille vahtimaan
että rikkureita ei Palsin varteen livahdaisi.

Kiellettäisiin hakku ja vaskooli-symbolien
käyttö Lapin matkailumarkkinoinnissa.

Paheksuttaisiin muiden pitkäpartaisten, jo-
viaalien vanhempien herrasmiesten esittämistä
Lappi-aiheisissa dokumenteissa paitsi Joulupu-
kin. Ja senkin vain virkatehtävissä talvimaisemas-
sa.

Ei oltaisikaan enää pyyteettömästi rakenta-
massa Lapin kesämatkailun vetovoimaisuutta,
josta hyötyvät lähinnä kulta-alueen kunnat,
maanhaltija ja palveluyritykset.

Tässähän tuntee itsensä ihan hyväksikäytetyksi,

Mullis’

ps. Muuten olen sitä mieltä, että ympäristöhal-
linto on hajasijoitettava.

Jos et ole osa ratkaisua, olet osa ongelmaa

Poliitiikka on pelottavaa seurattavaa. Valtakunnassa kohistaan Lex Nokiasta. Toimittajan vihjaistua yrityksen painostaneen päättäjiä lainvalmistelussa, vaatii yksi jos toinenkin taho asian tutkimista. Itse laissahan ei ole mitään epämääräisiä paikkansa pitämättömiä viittauksia ja perusteluja – toisin kuin Lex Liukossa.

Huolestuneisuuden rypyt kasvavat, kun seuraa miten lakia läpi runnetaan: perustuslakivaliokunta on kuullut asiantuntijaa, erimielisiä kantoja vilisee. Kyseinen ministeri puolustaa kantaansa lähes raivokkaasti, eikä edes väitä valmisteilla olevaa lakia hyväksi, vaan toteaa sen olevan parempi kuin nyt voimassa oleva laki ja siksi uusi olisi hyväksyttävä sellaiseenaan. Huh!

Toivottavasti työ- ja elinkeinoministeriössä asiat ovat toisin.

Seminaarin opit on ammennettu, aurinko häikäisee. On kevät ja kullankaivajilla on kevätkiireet pahimmillaan. Vuosi on uusi, mutta onko kujeet uudet? Nimittäin näyttää siltä että pitää olla.

Tämän hetken merkkien valossa elämä jatkuu vielä kaivoslakiuudistuksen jälkeenkin. Mutta se on varmaa, että paluuta entiseen ei ole. Teollisuuden rypiessä laman kourissa johtajat hokevat, että yrityksen pitää joka päivä ansaita paikkansa ja menestyksensä maailmalla. Samalla tavalla meidän kullankaivajien pitää joka päivä ansaita paikkamme erämaan keskellä.

Ajattellaanpa asiaa niin, että me joka iikka touhuamme koko ajan näyteikkunassa. Kaik-

ki tekomme pitää kestää tarkastelua. Lasin toisella puolella on se paljon puhuttu suuri yleisö: tavalliset ihmiset, jotka muodostavat mielipidettään kullankaivusta ja sen oikeutuksesta Lapin koskemattomissa erämaissa. On pelkästään sivuseikka, että suuren yleisön seassa on anjaliukot työryhmineen ja mauripekkariiset kollegoineen.

Kaikki he muodostavat käsityksensä meistä sen perusteella mitä kullankaivusta ja kaivajista yleisesti kerrotaan ja uskotaan. Mediaan voimme vaikuttaa vain tekojemme kautta.

Pohtikaamme tätä jokainen omalla montullamme. Onko valtauksemme jokainen nurkka juuri nyt esittelykelpoinen? Olemmeko ylpeitä jokaisesta teosta, mitä kaivosellamme ja myös sen ulkopuolella teemme? Kaikkien meidän teot eivät ole aina olleet ylpeilyn arvoisia. Tähän asiaan sopii vanha motto: Jos et ole osa ratkaisua, olet osa ongelmaa.

Tämän lehden kolahtaessa postilaatikoon valmistautuu edunvalvontaryhmämme tapamaan ministeriä kaivoslakiuudistuksen tiimoilta. Elämme kohtalon viikkoja. Kuulumisia vierailusta voi jokainen tulla kuulemaan yhdistyksen vuosikokoukseen. Tulkaa ihmeessä joukolla vaikuttamaan!

Jouko Korhonen

Geologinen retkeilykartta.

Monipuolinen tietopaketti Lapin geologiasta ja luonnonnähtävyyksistä.

Karttoja myyvät:

GTK:n toimipaikat, opastuskeskukset ja kartanmyyntipisteet.

Tutustu myös geologiisiini näyttelyihin, luontopolkuihin ja kivipuistoihin.

www.gtk.fi

kutsu

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n vuosikokous Inarissa Ylä-Lapin luontokeskuksen (Siidan) auditoriossa lauantaina 28.3.2009 alkaen kello 13.00.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10 §:n mukaiset asiat, valitaan LKL:n edustajat K. Oy Kultakodin yhtiökokouksiin sekä käsitellään hallituksen esitys varsinaisiksi ja mahdollisiksi kunniajäseniksi.

Esityslista

1. Kokouksen avaus ja läsnäolevien toteaminen
2. Kokouksen järjestäytyminen, valitaan kokouksen puheenjohtaja, kokouksen sihteeri, 2 pöytäkirjantarkastajaa, 2 ääntenlaskijaa
3. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys
5. Esitetään toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto
6. Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapaudesta hallitukselle ja muille tilivelvollisille
7. Päätetään toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen mukainen ali- tai ylijäämä antaa aihetta
8. Vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio, liittymis- ja jäsenmaksujen suuruudet tulevalle toimikaudelle sekä toimihenkilöiden palkkiot
9. Valitaan hallituksen puheenjohtaja ja valitaan jäsenet erovuoroisten tilalle sekä kaksi varsinaista tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa
– erovuorossa ovat jäsenet Esko Orava, Jouni Patokallio ja Kai J. Rantanen, hallituksessa jatkavat Jukka Kela, Mika Telilä ja Hannu Viranto
– tilintarkastajina ovat toimineet Paa-vo Rytty ja Seppo Kotikangas, varatilintarkastajina Tapani Lappalainen ja Jari Lehtola
10. Valitaan liiton edustajat K. Oy Kultakodin yhtiökokouksiin vuodelle 2009
11. Uusien varsinaisten jäsenten hyväksyminen ja mahdollisten kunniajäsenten kutsuminen
12. Keskustellaan muista esille tulevista asioista ja vuosikokoukselle esitetyistä asioista
13. Kokouksen päättäminen

Hallitus

► **Huomio!** Auditoriossa esitetään aitoon tunnelmaan virittäytymiseksi Suomen Mediatietovirran tuottama ja Seppo Hyvösen ohjaama dokumentti *Roudasta rintaan* vuodelta 2004. Esitys alkaa n. klo 11.15. Tämän jälkeen esitetään videokkooste LKL:n seminaaristeilyn 2009 high lights'eista. Tilaisuuteen on kokousvierailia vapaa pääsy.

► **Huomio!** Inarin kirkonkylällä nulkataan Porokuninkuusajot 28.–29.3. Tunnelmaa riittää, majoituspaikat voivat olla kortilla.

Kvartsi- karbonaatti- götiittibreksiaa Oivan juonesta sekä rapaumasta vaskattua kultaa.

Kalliokultaa Laanilasta

Vielä kerran kiitokset kultamiehille ja -naisille, että ”touhusitte” minutkin jälleen mukaan kultaristeilylle. Se on joka kerta yhtä innoittava kokemus. Vaikka kaivoslain luonnoksessa on näköpiirissä tummia pilviä, kullankaivajilla näytti kuitenkin riittävän tulevaisuuden uskoa. Ilta-Sanomien kultajutun kaltaista imagon rakentamista tarvitaan edelleen, kuten loppuajatuksina yhdessä totesimmekin.

Olen osaltani tuonut myös kullankaivajien asioita esille muutamilla keskustelufoorumeilla. Olen niin ikään järjestelemässä ”korkean tason” vierailua Lemmenjoen ja Ivalojoen maisemiin ensi kesälle. Asiat on

hyvä nähdä ja niistä keskustella paikan päällä. Samalla on hienoa kokea Lapin taikaa ja tärkeä osa suomalaista historiaa.

Laivaseminaarissa havahduin myös siihen, että kullankaivajilla on ollut onni saada joukkoonsa henkilöitä, jotka ovat pitkäjänteisesti taltioineet kullan kaivuuseen liittyviä tapahtumia ja historiaa. Kyseessä ovat keskeisimmillään ”kosmopoliitti” **Herman Stigzelius** ja erityisesti **Seppo J. Partanen**. Oli mukaansa tempaavaa kuunnella Sepon vaiherikasta esitelmää. Kuulija siirtyi automaattisesti Sepon luomiin tunnelmakuviin ja eli niissä täysipainoisesti esitelmän aikana.

tsikoin tämän juttuni ”Kalliokul-
taa Laanilasta”. Tämä on totta.
Oiva Varjos on lähettänyt
GTK:lle useita kultapitoisia kansannäyttei-
tä 1995–1998. Näytteet edustivat breksioi-
tunutta kvartsijuonta ja ne oli löydetty Kaks-
lauttasen Tullinpalosta.

GTK:n myöhemmin suorittamissa kai-
rauksissa todettiin karbonaatti- ja götiitti-
breksiaisen juonen liittyvän voimakkaasti
hiertyneen diabaasin yhteyteen. Parhain lä-
vistys oli noin metrin mittainen, jossa kul-
tapitoisuus oli 6,12 ppm. Analysoidut näyt-
teet sisälsivät merkittävän korkeita Bi-, Se-
ja Te-pitoisuuksia, mitkä kertovat vahvasta
muuttumisprosessista ja näin ollen kulta-
kriittisyydestä.

Mineralisoitunut juoni on kaivettu myös
auki. Juoni on noin puolen metrin vahvui-
nen ja koostuu kvartsista, karbonaatista,
götiitistä ja malakiitista. Näytteissä oli mer-
kittäviä kulta-, kupari- ja hopeapitoisuuksia.
GTK:lla on alueella valtaus. Suoritetta-
vien jatkotutkimusten kahvassa on mai-
neikas kultamiehemme **Veikko Keinänen**.

Vielä on siis ”emäkallioitakin” jäljellä.
Kaikki huuhdontakulta ei välttämättä ole-
kaan peräisin muinaisista, jo pois kuluneis-
ta vuoren törmistä. GTK:n geologi **Vesa
Nykänen** esitteli vuoden 2007 laivaseminaa-
rissa (Prospäkkäri 1/2007) ennuste- ja vir-
tausmallikarttoja irto- ja upakullan suosiol-
lisista löytöpaikoista Lemmenjoen, Ivalojo-
en, Laanilan ja Tankavaaran alueilla. Pyrim-
me saamaan tämänkin aineiston viralliseen
käyttöönne. Vesa haluaisi vielä jatkaa mal-
lintamistaan eri osa-alueilla. Siinä työssä hän
varmasti tulee lähestymään valtausten ja
kaivospiirien omistajia tarvittavan aineiston
kokoamisessa.

GTK on siis edelleen kullankaivajienkin
asialla, kaikilla tasoilla.

Viimeisessä Materia-lehdessä on minis-
teri **Mauri Pekkarisen** kirjoitus kaivoslain
jatkovalmistelusta, joka nyt tapahtuu hänen
johdollaan. Hän lupasi meille Euroopan
moderneimman kaivoslain. Siihen voisi
ehkä lisätä vielä yhden sanan, haluaisimme
Euroopan moderneimman ja toimivan kai-
voslain.

Keväisin terveisin

Elias Ekdahl

P.S. Maunon Sepolle kiitokset kuksasta!

*Kirjoittaja lapiohommissa Tankavaarassa ja
kultasaalis on putkessa.*

Lapin hippukullan markkinoinnista

idin tammikuisella kultaristeilyllä esityksen aiheesta ”kultahippujen arvon lisääminen”.

Esitykseni, samoin kuin tämä kirjoitukseni on suunnattu nimenomaan niille kullankaivajille, jotka pyrkivät nostamaan hippukullan jalostusastetta pelkästä raaka-aineesta esimerkiksi kouroiksi tai muiksi tuotteiksi. Kulta itsessään ei osaa kertoa tarinaansa, se ei osaa etsiä asiakastaan – myyntityö vasta alkaa siinä vaiheessa, kun kulta on suostunut löydettäväksi.

Markkinoinnista käsitteenä

Prospäkkäri on vuosien kuluessa julkaissut hienoja kulta-alan kirjoituksia. Aiheina geologia, mineralogia, jalokivet, kullankaivamisen tekniikka, kultahistoriaa niin maailmalta kuin Lapista – viime aikoina erityisen ajankohtaista ympäristöpolitiikkaa ja juridisia kiemuroita unohtamatta.

Yhden oleellisen aihepiirin puuttuminen on kuitenkin hämmästyttänyt minua. Se on kultahippujen myynti ja markkinointi. Ytimekkäästi: kuka maksaa kullankaivajan palikan? Vastaus on tietenkin: asiakas. Aina. Eli miten Lapin kultahipuista saisi parhaan

mahdollisen hinnan ja kenen taskusta rahasen hinnan maksamiseen olisi löydettävissä? Nykyisellä maailmanmarkkinahinnalla toki saa jo kohtuukorvauksen kullasta kuin kullasta. Ainakin Merenluodon Karin tiedän edes yrittäneen nostaa keskustelua ns. koruhippujen markkinoinnista ja suurempien asiakasvolyyymien etsimisestä.

Moni pienyritys perustetaan yrittäjän itsensä ammatillisen osaamisen varaan. Osaataan tehdä hyvin tietty tuote, osataan vaikkapa kaivaa kulta – juuri siitä oikeasta paikasta. Asiakkaiden löytäminen onkin usein vaikeampaa. Kuvitellaan ehkä markkinoinnin olevan joku ”yksittäinen temppu”, jonka hoitamalla voi alkaa ottaa vastaan tasarahalla maksavien ostajien jonoa. Markkinointi kattaa kuitenkin niin täysin kaikki yritystoiminnan alueet, että sitä on vaikea tiivistää lyhyesti. Siihen kuuluu ainakin:

- asiakkaan tunnistaminen ja löytäminen
- kilpailutilanteen analysointi
- omaan osaamiseen ja asiakkaan odotuksiin nojautuvan tuotteen kehittäminen
- oman imagon rakentaminen asiakkaita houkuttelevaksi

- toimivien yhteistyökumppanuuksien löytäminen
- myynnin mahdollistaminen hyvään hintaan
- asiakassuhteen ylläpito ja kehittäminen kanta-asiakkuudeksi.

Jos käsite markkinointi tuntuu vaikealta, niin mielikuvamarkkinointi se vasta vaikeasti hahmotettava onkin. Me kaikki kuitenkin toimimme mielikuvien varassa – halusimme tai emme. Olemme erittäin taitavia perustelemaan muka **järjellä** jonkin tuotteen ostamista, vaikka tosiasiassa kyse usein on puhtaasti mielikuvan varassa syntyneen **tunteen** voimakkaasta ohjaavuudesta.

Toki Lapin ammattimaiset kullankaivajat ovat aina olleet kiinnostuneita etsimään kultahipuille sellaisia markkinasiivuja, joilla kullan hinta nousisi oleellisesti sen maailmanmarkkinoiden noteerauksiin perustuvaa

raaka-ainearvoa korkeammaksi. Ns. koruhippuja – eli kooltaan muutamasta millistä muutamaan senttiin – tulee satoisimmilla valtauksilla kuitenkin sen verran, että niitä on sääli päästää käsistään upakullan kanssa samaan hintaan. Tiedän näinkin kuitenkin käyneen, kun riittävän laajoja markkinoita ei kerta kaikkiaan ole ollut – tai niitä ei ole löydetty. Ja on ehkä laitettu karkea kulta mieluummin sulatukseen, kuin myyty sitä ”liian halvalla”. Ehkäpä kalamiesmäisellä eriseuraisuudella ja silkalla kateudellakin on oma osansa yhteisten markkinointitoimien vähäisyyteen.

Mitä on tullut tehdyksi, näkyviä (lieve)ilmiöitä

Tarkastelen itse Lapin kultahippujen markkinointia koruvalmistajan ja matkailuyrittäjän näkökulmasta. Yhdessä sodankyläläi-

Juha Janger

Kullankaivaja teetti reilusta puolesta kilosta kultahiekkää kunnon pikarit. Kulta puhdistettu ja seostettu 18-karaattiseksi. Paino noin 145 gr / kpl. Suunnittelu ja valmistus, Juha Janger.

Juha Janger

Kultahiput antavat upean kontrastin valkokultaisiin kihlasormuksiin. Palladium-valkokulta, kultahiput ja 0,08 k timantti. Suunnittelu ja valmistus Juha Janger.

sen kultaseppä **Seppo Penttisen** kanssa omistamani *Taigakoru oy* on toiminut Lapissa jo lähes 30 vuotta. Liikevaihdosta kertyy yli 75 prosenttia matkailusta Lapissa, mutta myös pääkaupunkiseudulla. Netikauppa alkaa myös olla yhä tärkeämmässä roolissa.

Lapin kultahippujen kanssa olemme olleet tekemisissä jo aivan ensimmäisistä vuosista alkaen – tietoisesti kuitenkin aina ostajan ja jalostajan roolissa. Oman kultavaltauksen hankkiminen ei ole koskaan ollut meille edes puolivakavasti harkittu vaihtoehto. Vuosien myötä ostamamme hippukullan määrää ei valitettavasti ole tullut kirjatua tarkemmin ylös, mutta monituisia kiloja pajamme on sitä käsitellyt. Vuotuinen hopean käyttömme on noin 80 kiloa ja kultaa työstämme koruiksi noin 4–5 kiloa.

Alan pioneerina suuresti arvostamani **Aarne ”Arska” Alhonen** on tehnyt työtä Lemmenjokikorujensa parissa jo vuosikymmenet. Kultamailla on jokunen asiaan paneutunut alan yrittäjä, joka on onnistunut luomaan kullankaivusta kokonaisvaltaisen ohjelmal palvelunumeron tuotemyynnillä vahvistettuna. Ainakin pari nuoremman

polven kullankaivaja-kultaseppääkin on kehkeytnyt seuraamaan Arskan saappaanjalkia. Tankavaaran väen luomasta ainutlaatuisesta kokonaisuudesta puhumattakaan.

Olen silti liian usein törmännyt kultahippukoruihin ja niiden myyntipaikkoihin, joita ei parhaalla tahdollakaan voi sanoa alan imagoa vahvistavaksi. Halvimpiin mahdollisiin muovirasioihin pakattuja hippuja on näkynyt myynnissä milloin huoltoaseman tiskillä, milloin kapakan hämyisessä vitriinissä, milloin toritapahtumien ja tienvarsi-en kojuissa. Kenen tekemiä ja kenen myymiä – siitä en ole tietoinen. Sen tiedän, että moinen tapa toimia ei ole kuitenkaan omiaan nostamaan kultahippujen arvoa asiakkaiden silmissä – ja mikä tärkeintä, asiakkaille muodostuvaa hintamielikuvaa (= mitä asiakas on ennakolta valmistautunut tuotteesta maksamaan).

Ristiriita hyvin julkisuutta saavien isomushippujen ja niiden kerrottuun huimaan myyntiarvoon on melkoinen! Isomushippujen julkisuus voi toisaalta kääntyä hippukorujen kaupan kannalta rasitteeksi, jos asiakkaille muodostuu ennakolta käsitys kaikkien kultahippujen liian huimasta hinnasta.

Mielikuvan muodostumisessa ensivaikutelmalla on ratkaiseva osuus. Ja me kaikki tiedämme, kuinka vaikea on ensivaikutelmaa muuttaa.

Raaka-aineen tuottajan näkökulmaa

Me täällä Lapissa näemme Lapin hippukullalla – erityisesti ns. koruhipuilla mieluusti lisäarvoa juuri siksi, että se on lähtöisin Lapista. Aikanaan perustettiin ”mineraalipörssi” yhtenä tarkoituksenaan taata kullankaivajille mahdollisimman varma hinta kullastaan. Hankkeen ilmeisen hyytymisen syitä en tunne, mutta rohkenin jo asiasta kuultu-

ani esittää epäilykseni sen toimivuudesta.

Ei jonkun tuotteen hinta markkinoilla määräydy sen mukaan, mitä tuottaja siitä haluaa saada, vaan sen mukaan, mitä loppukäyttäjät ovat valmiit siitä maksamaan. Jos hinta on asetettu tätä valmiutta korkeammalle, kulutus ohjautuu kyllä muualle. Venäjältä, Australiasta ja Afrikasta peräisin olevaa hippukultaa on meillekin tarjottu ostettavaksi monta kertaa – aina huomattavasti Lapissa vallitsevaa hintatasoa edukaammin. Kulta ja korut eivät ole ainoina ”turhakkeina” kuluttajan kukkarolle pyrkimässä!

Oman yrityksemme liikeidea perustuu siihen, että kaikki valmistamamme korut saavat aiheensa pohjoisen luonnosta ja mytologiasta. Siksi olemme tiukasti pitäytyneet nimenomaan Lapin kultahipuissa. Lisäksi ostamme kultaa vain sellaisilta tuottajilta,

joiden tiedämme noudattavan ympäristön suojelulle asetettuja, joskus simputukseltakin tuntuja vaatimuksia. Erityisesti hippusormusten nuoret ostajat usein tenttaavat myyjää nimittäin juuri kultan tuottamistavan rasituksesta luonnolle.

Tuotesuunnittelu

Samanlaisia ”luonnon muotoilemia” hippukorvanappeja ja riipuksia on myyty vuosikymmenet. Alhosen Arska on ollut pioneeri, joka on kehittänyt kultahipuista (erityisesti ongelmallisesta pikkuhipusta) uudenlaisia tuotteita niitä eri kivien kanssa yhdistellen. Helppoa ei ole ollut Arskallakaan hippukorujen markkinointi, sen tiedän.

Hyvä tuotekokonaisuus koostuu itse esineestä, siihen liittyvästä vetävästä tarinasta ja hyvästä pakkauksesta. Voi jopa väittää, että

Juha Janger

30-vuotishääpäiväksi uusitut vihkisormukset. Kultahippuja, Luumäen berylli ja timantteja. Suunnittelu ja valmistus, Juha Janger.

tarinan osuus tuotteesta on 50 prosenttia ja esillepano (= asiakkaan mahdollisuus havaita tuote ja saada ylläke ostopäätökseen) pakkauskseen on toiset 50 prosenttia. Liian usein kuitenkin näkee kultahippukorujen myynissä luotettavan mykän esineen omaan kykyyn kertoa sisältämänsä tarina. Jos asiakkaiden oletetaan jo tuntevan ja ymmärtävän, mistä on kyse, rajataan asiakassegmentti samalla perin kapeaksi tutuksi sisäpiiriksi, joka on pian kyllästetty hipputuotteilla. Pitää keskittyä uusien tuotteiden kehittämiseen uusille asiakkaille!

Tavaran tarjontaa täynnä olevassa maailmassa parhaat mahdollisuudet menestyä on tuotteella, joka pystyy välittämään asiakkaaseen vetoavimman tarinan. Ja Lapin kultahipuilla jos millä, on loputtomasti aineksia tarinoihin.

Tuotesuunnittelu – muotoilu, design – ei ole vain korun konkreettisen muodon antamista; miten päin tämä hippu ripustetaan, mihin kohtaan kivi kiinnitetään jne. Muotoilu lähtee aina asiakkaan tarpeen tun-

nistamisesta. Suunniteltava tuote räätälöidään sen mukaan. Tuotteen sisältämän viestin välittämiseksi suunnitellaan tarvittavat materiaalit; tuote-esitteet, mainonnan ja markkinoinnin tarvitsema aineisto eri medioissa – nykyään lähes välttämätön netti-maailma huomioiden.

Pakkaukset, esillepanon edellyttämät ratkaisut, myyntipisteen suunnittelu, myynti- ja markkinointihenkilöiden tuotetuntemus ja olemus, toimintaympäristö alkutuotannossa – ekologia ja etiikka huomioiden. Koko yrityksestä välittyvän mielikuvan hallitusta pitkäjänteisestä suunnittelusta käytetään termiä ”design management”, ”muotoilujohtaminen” tai yksinkertaisimmin ”yrityskuva”. Kun kaikki palikat loksahdavat kohdalleen, alkavat menestyksen eväät olla kasassa. Siihen on pitkä matka huoltoaseman tai kapakan tiskinreunalle halvassa muovirasiassa heitetystä hippuriipuksesta.

Suomalaiset ovat hyviä heittelemään ideoita, mutta huonoja tuotteistamaan niitä. Siinä ruotsalaiset ovat jähkailevasta suunnit-

Olli Sälevä

*Kultasepäntyö on käsityötä, vaikka nykyteknii-
kan avustamana.
Juha Janger
juottaa kulta-
hippupikarien
aihiota.*

telustaan huolimatta mestareita. Emmehan me tarvitse ruotsalaisia apuun tässä asiassa?! Suomi on pullollaan nuoria ajan tasalla olevia suunnittelijoita – nuotoilun opiskelijoita kannattaa hyödyntää. Omat kokemuksemme ovat erittäin hyviä.

Taistelu oikeuksista

Kultamiehet ja -naiset ovat joutuneet taistelemaan vuosikausien ajan oikeuksistaan kultakentillä. Oikeusprosessit ovat nielleet yksittäisen pienyrittäjän mittakaavassa valtavia rahasummiakin. ”Sodassa” metsähallituksen ja ympäristöviranomaisten kanssa on saavutettu erävoittoja, on yritetty saada ”sisihenkeä” omaan porukkaan. Nyt meneillään olevasta kaivosoikeuksien rajoitushankkeesta uhkaa tulla monen kohdalla lopullinen niitti vuosikymmenienkin mittaiselle elinkeinolle – ainakin osa-aikaiselle sellaiselle.

Julkisuudessa välittynyt kuva kullankaivajien tavasta hoitaa edunvalvontaansa on sangen yksipuolinen. Juristille ja poliitikolle on toki puhuttava heidän kielellään, mutta suurelle yleisölle ja asioihin vaikuttaville piireille suunnattu suhdetoiminta pitää hoitaa toisin. PR ei ole yhtä kuin **PeR**kele, nyrkin pöytään lyönnillä vahvistettuna.

LKL on varmasti tehnyt taustalla kaikkensa asioihin positiivisella tavalla vaikuttaakseen, mutta ehkä muuten ei ole käytetty hyväksi median positiivista voimaa. Hienona poikkeuksena kultaristeilyn aikaan Ilta-Sanomien julkaisema Telilän perheen tarina. Sellaista yleisön sympatiaa herättävää julkisuutta on saatava lisää.

Kanamäen Ramin ja Alhosen Arskan esimerkillisesti maisemoiman Puskun työmaan kaltaisten esimerkkien pitäisi olla ensimmäisenä käyntikorttina kenelle tahansa kulta-maihin tutustuvalla. Maksoin itsekin LKL:n jäsenmaksun ohessa toisen mokoman ver-

ran ”edunvalvontakolehdiä”. Olisikohan syytä harkita kolehdin käyttämistä ennemminkin osaavan PR-ammattilaisen pestamiseen kullankaivajien etujen ajajaksi pohjattomalla lompakolla varustetun juristin sijasta?

Samalla voisi päähkäillä, miten LKL:n verkkosivuja voisi aktiivisemmin hyödyntää. Mikä osa sivuista olisi tarkoitettu jäsenten väliseen ”sisäpiirikäyttöön” ja mikä olisi tarkoitettu ulkopuoliselle tiedon etsijälle. Kultamailla on nähty ja kuultu oivallisia PR-vieraita ja lisää olisi varmasti saatavissa. Kunhan kultamiehet eivät toisaalla mitätöisi näitä PR-vaikutuksia turhalla räyhäämisellä viranomaisia kohtaan. Vittuilu on tehoton tapa koittaa vaikuttaa positiivisesti asioihin – vaikka sillä omassa nuotiopiirissä sankarin sädekehää tienaisikin.

Asiakaslähtöisyys

Kuka haluaa ostaa Lapin kultaa ja miksi? Kuka on valmis maksamaan siitä moninkertaisesti LME-noteeraukseen verrattuna? Miksi juuri Lapin kultaa, vaikka maailmalta hippuja saisi paljon halvemmalla? Asiakkaalle maksettavaksi tulevaa hintaa ei voi kultahippujen ja niistä tehtyjen korujen kohdalla määrätä – hinta pitää ansaita. Halutaanko kultaa myydä uudelle ja laajemmalle asiakaskunnalle, kuten suurempaan volyymiin pyrkiminen edellyttää?

Saattaa olla jo huventunut aika vähiin se asiakaspotentiali, joka ymmärtää erikseen arvottaa kullankaivajan työtä erämaaoloissa. Nykyihminen haluaa kokea erämaan instant-kokemuksena; äkkiä ja helposti. Jos kultamatkailuun halutaan kannattavuuden edellyttämää volyymiä, tähän kehitykseen on vaan sopeuduttava. Lemmenjoelle taivaltavat sitkeimmät, mutta ”massoille” kontaktien on oltava helpommin tavoitettavissa. Aitous ja luonnonrauha on suhteellista –

esimerkiksi maailman suurkaupungeista tuleva asiakas on ”riittävästi erämaassa” jo Rovaniemen lentokentän ja nelostien väliin rakennetulla porotilalla! Eri asia on tietenkin, jos nyt kullankaivuun jatkumista uhkaavien pykälien edessä antaudutaan ja heitetään pyyhettä kehään – eihän silloin tarvitse välittää tulevaisuuden asiakkaistakaan.

Parhaillaan puheena oleva, vaikutuksiltaan vielä arvoituksellinen maailmanlaajuinen taloudellinen taantuma saattaa vaikuttaa asiakkaiden käyttäytymiseen – miten, sitä on vielä vaikea ennustaa. Kullan maailmanmarkkinahinnan kehitys on kuitenkin taas näyttänyt toteen sen säännön, että ”virtuaalitalouden” notkahtaessa konkreettinen kulta vahvistuu. Tätä kirjoitettaessa noteeraus on korkein koko 30-vuotisessa ammatihistoriassani. Voi toisaalta myös arvella, etteivät kultahippukorujen ostajat ole tähänkään asti edustaneet kaikkein heikoimmasa taloudellisessa asemassa olevaa kansan osaa. Muistan vielä 1990-luvun alun laman yllättävän ilmiön: vihkisormuksiin satsattiin silloin selvästi aiempaa enemmän rahaa. Kultaa ja kultahippuja etenkin ei kukaan oikeasti fyysisten tarpeittensa tyydyttämiseen tarvitse. Kyse on aina ”henkimaailman asioista” – ja ennen kaikkea tunteista.

Laajempia markkinoita tavoiteltaessa tärkeintä on osata katsoa asioita ulkopuolelta, asiakkaan silmin. Ja vielä sellaisen asiakkaan, joka ei kulta-alaa tunne.

Yhteiskunnan vihertyminen

Luonnonsuojelu ja vihreät tuntuvat olevan raskaimman luokan kirosanoja suurelle osalle kullankaivajista. Ihmisen itsensä kiihdyttämän ilmastomuutoksen herättämänä ekologinen elämänasenne saa yhä enemmän jalansijaa myös päättävissä elimissä. Syksyn 2008 kunnallisvaaleissa vihreät nousivat Helsingin toiseksi suurimmaksi puolueeksi

kokoomuksen jälkeen, jossa sielläkin viherys on varsin yleistä ainakin nuoremman sukupolven keskuudessa. Vantaalla ja Espoossa vihreät ovat kolmanneksi suurin ryhmä. Jo näissä kaupungeissa elää toista miljoonaa suomalaista. Onko siis ihme, että pääkaupunkiseudulle painottunut media välittää julkisuuteen mielikuvaa kullankaivajista arveluttavina luonnon raikaaajina? Kultaan ja kultahistoriaan liittyy niin paljon myyttejä ja tunnetta, että se on helppo ottaa silmätikuksi. Ja samalla sillä voi joku-
nenkin taho kiillottaa omaa kilpeään, jos on tullut vaikkapa runnotuksi syrjäisten erämaiden monisatavuotiset metsät sellunkeiton raaka-aineeksi.

Ekologisen aatemaailman vahvistuminen on sinänsä toivottava ja välttämätönkin kehityssuunta, joka kullankaivajankin on vain hyväksyttävä. Kultapaketin oikein pakkaamalla ”viherpiipertäjienkin” joukosta löytyy taatusti ostohaluisia ja -kykyisiä uusia asiakkaita. On kullan myytin voima kuitenkin niin suuri!

Kansallispuistossa toimivien ammattimaisten kullankaivajien ympäristöä kunnioittavat toimintatavat ovat meillä asioita lähempää seuraavilla tiedossa. Mutta vaikka 20 kullankaivajaa noudattaisi prikulleen ympäristönsuojelun ohjeita ja velvoitteita, niin yksittäisten omavaltaisten/säännöistä piittaamattomien kaivajien törttöilyt saavat julkisuutta ja leimaavat kaikki samanlaisiksi öykkäreiksi. Kai ronskeista kullankaivajista kuitenkin löytyy voimaa pistää tällaiset sooloilijat sakinhivutuksella ojennukseen?!

Mitä olisi tehtävä

Jos kultahipputuotteille tosissaan halutaan saada aikaiseksi markkinoita, olisi saatava aikaiseksi selkeä kultahipun elämänsä kaaren kattava ”logistiikkaketju”. Raaka-aineen tuottaja > jalostus/ puhdistus > tuotesuun-

nittelu ja markkinointi > valmistus > myynti. Rahoituksen järjestymisen ei ole pienin haasteista. Yksittäisiä yrityksiä on tehty ja olemassa – resurssit vain ovat auttamattomasti liian pieniä. Miksi ihmeessä kullankaivajat eivät ole kiinteämmin ja tehokkaammin hyödyntäneet Tankavaaran ainutlaatuista kultakulttuurin keskittymää? Miksi ihmeessä Tankavaarassa ei ole lähdetty tehokkaammin hyödyntämään kultaa lopputuotteena – kultasepäntuotteille on aina kysyntää? Eriseuraisuuden ja kateuden syöpäkö synnä?

Matkailuala on näyttänyt, miten yhteistyöllä ja tehokkaalla markkinoinnilla on saatua parin Rovaniemelle lentäneen Concordeen (= alle 200 ihmistä!) matkailupuro kasvamaan yli puolen tuhannen ison tilauslennon hyörinäksi ympäri Lappia. Alkuperältään pohjoisamerikkalainen koiravaljakko-yrityttöisyys on ohessa monikymmenkertautunut. Autotehtaiden testaus- ja promootiojoukkueet miehittävät puoli Lappia. Porschen ja BMW:n talviajokoulut vetävät pohjoiseen todellisia rahamiehiä. Katsokaa Levia, Saariselkää, Pyhän suuria suunnitelmia. Suurikuusikossa tuotetaan puolet Euroopan kullasta. Kehitys ei ole niiden mieleen, jotka haluaisivatkin pitää Lapin rauhallisena luomuerakkujen ja alkuperäisasujaimiston reservaattina – sellainen ei vain elätä meitä. On siis vähintäänkin haasteellista rakentaa kestävä kehityksen matkailuelinkeino, kun tänne on kuitenkin tultava lentäen.

Vaikka lähitulevaisuu-

Suojelusenkeli eri muodoissaan on aina suosittu aihe korulle. Suunnittelu Sanna Puhakka, valmistus Taigakoru.

den talouskehitys on vielä arvoitus, ei Lapin vetovoima mihinkään hupene – päinvastoin. Mutta onko kullankaivajapiireillä valmiutta hakeutua yhteistyöhön kansainvälisillä markkinoilla toimivien kumppaneiden kanssa? Ovatko erämaihin vetäytyvät kullankaivajat auttamatta liian individualisteja, jotta heistä olisi oikeasti yhteistyökumppaneiksi? Yhteistyön pelisääntöihin kun kuuluu, että jokaisen on saatava panostaan vastaava siivu yhteisestä kakusta – kukaan ei ole valmis talokootyöhön pelkästään myötätunnosta päähän potkittuja kultamiehiä kohtaan.

Toivottavasti keskustelu kultahippujen jalostamisesta jatkuu, aiheita piisaa. Itse uskon kultahistorian varassa pystyttävän rakentamaan monin verroin nykyistä ammatimaisempaa ja merkittävämpää elinkeinotoimintaa – pidemmälle jalostettua, kuin pelkkää raaka-aineen tuottaminen. Tarvitaan ennen kaikkea asioiden uudelleen ajattelua, yhteistyökykyä ja toimintatapojen kehittymistä muuttuvien toimintaympäristöjen

Taigakoru oy

- ▶ Toiminut vuodesta 1981 Rovaniemellä ja Sodankylässä
- ▶ Omistajina kultasepät Juha Janger ja Seppo Penttinen
- ▶ Liikevaihto n. 700.000 €. 75 % matkailusta
- ▶ Henkilöstö 7-10 sesongin mukaan.

”Autamme matkailijoita säilyttämään korujemme välityksellä mukavan muiston Lapissa koetuista elämyksistä.”

www.taigakoru.fi

mukaan.

“Sinne, missä saa vaskata - sinne Sotajoelle!”

Unna 3 v., kullankaivaja 4. polvessa

Reaalimaailmassa ne, joilla on know-how ja isoimmat lapiot, saavat varmimmin kultaa. Tai kuten ranskalainen kemisti ja mikrobiologi **Louis Pasteur** asian muotoili: sattuma suosii alaan hyvin perehtynyttä. Tämä totuus päti myös kaivukauden 2008 isommuhippujen kanssa.

Hämärähommia kultamailla

Elokuun ensimmäisen päivän auringonpimennys toi päivänhämyyn peräti kaksi Lapin kullankaivuhistorian suurimpiin lukeutuvaa isomushippua. Liiton puheenjohtaja **Jouko Korhosen** ja **Jari Järvisen** Lemmenjoen Jäkälä-äytsiltä löytämän *Auringonpimennyksen* ja **Maija** ja **Risto Vehviläisen** Sotajoen Matinkiviniemestä saaman *Unna*-kultasekahipun.

Hipuilla, tai oikeastaan niiden löytöpaikoilla, on paljon muutakin yhteistä kuin auringonpimennyksen hetki. Kumpikin kaivettiin paikalta, jolla on aivan erityinen merkitys Lapin ammattikullankaivulle. Molemmilla paikoilla ovat alkuaineeseen ja kullankaivuun oikeana, kehittyvänä ammatina uskooneet visionääriset pioneerit siirtäneet Lapin kullan historiaa pykälän eteenpäin.

Kultaa on molemmissa paikoissa kaivettu suunnitelmallisesti, sitkeästi ja ammattimaisesti. Sitä on myös saatu, kun on osattu ja tiedetty pyydystää. Suuret hiput tulevat siinä sivussa.

Jäkälä-äytsille toi **Kullervo Korhonen** ensimmäisen kaivinkoneen vuonna 1951, ja siellä asui ja kaivoi kultaa lapiolla ja koneella legendaarinen ammattikullankaivaja **Yrjö Korhonen**.

Sotajoen Matinkiviniemellä pani Risto Vehviläisen isä, **Reino** vuonna 1980 vaihteen kakkoselle aloittaessaan kullankaivuasian tuntijansa **Pauli Raivion** kanssa edistyskellisen koneellisen kullankaivun. Koskaan aiemmin ei Lapissa ollut kaivettu kultaa koneellisesti niin suuressa mittakaavassa.

Matinkiviniemen Vehviläiset

Mökähän siinä syntyi. Sitä oli osattu odottaa, mutta ei sitä, että laineet löisivät niin korkealle. Koneet – ja huoltotien – Sotajoki-varteen tuoneet yrittäjät uskoivat ja luottivat kuitenkin siihen, että asiasta käytävän keskustelun myötä tulisi puntaroitua argumentit toiminnan puolesta ja sitä vastaan. Nähtäisiin, kenen sana painaa, ja saataisiin lopullinen sel-

*Sotajo kilojaan siinä
Vehviläisen valtauksella
täytyy olla – vaikka
kuinka huonosti
laskee.*

Pauli Raivio Lapin Radion toimittajalle Sotajoella 1980

Risto, Maija ja innokas assistentti Unna ränninpesupuuhissa Vehviläisten Sotajoen valtauksella, Unna-hipun löytöpaikalla.

vyys siitä, voiko toiminnan harjoittamista jatkaa.

Muunkin väristen kuin kullankeltaisten käänteiden jälkeen Matinkiviniemen valtaukselle saatiin lopulta työrauha, ja heti alkuvuosina isänsä kanssa kaivuhommat aloittanut Risto on pystynyt jatkamaan kaivua vaimonsa Maijan kanssa samalla paikalla pian 30 vuotta.

Tai oikeammin sanottuna Matinkiviniemen viidelle valtaukselle saatiin työrauha. Alun perin kolmesta eri valtauksesta riittävän suureksi toiminnalliseksi yksiköksi kasattu Vehviläisten valtauskompleksi koostuu aiempien kaivoslakimuutosten johdosta nykyään viidestä eri valtauksesta.

Vehviläisten konetyömaa konkreettisesti vesittää kaivoslakityöryhmien – 1997 muutos,

valtaus max. 7 ha ja nyt esitetty max. 5 ha – perustelut huuhtontakultavaltauksien kokorajoituksien järjellisydestä. Vehviläiset ovat joutuneet maksamaan valtausoikeuksistaan viisinkertaisen määrän leimaveroa, hoitamaan vuotuisen hallinnollisen paperinpyörittelyn viitenä kappaleena – ja lisäksi Inarin kunnan tekninen toimi muisti viidellä jätemaksulapulla.

Nyt ei oikein taas tiedä miltä maailma kaukana Sotajoen laakson ulkopuolella huomena näyttää. On alkanut haiskahtaa siltä, että jo 30 vuotta sitten selviksi tapellut asiat eivät olisikaan kaikille osapuolille selvinneet.

Koska Vehviläisten kaivualue sijoittuu hankalasti erämaa-alueen rajalle, päätettiin aikanaan kaivospiirin hakemisen sijasta jatkaa toimintaa valtauspohjalla. Nyt tämä päätös

näyttäisi koituvan Vehviläisten onneksi, kun kaivoslakityöryhmä esitti madonluvat kaivospiireillä harjoitettavalle huuhtontakullan kaivulle.

Kaivoslakityöryhmän nuiva suhtautuminen huuhtontakullankaivua kohtaan kuitenkin mietityttää elämäntyönsä ja suuret investoinnit kullankaivuun sijoittanutta yrittäjäpariskuntaa. Maija pohtii, että jos uudistamisen kohteena pitäisi olla kaivoslaki, niin luulisi sen tuovan jotakin positiivista myös kaivosasioihin. Ensivaikutelma on, että esitys huomioi kyllä kaiken muun, mutta ei kaivosasioiden toimivuutta ja jatkuvuutta.

Vaikuttaa siltä, ettei asioita ole ollut ammatillaiset valmistelemissa. Ei ainakaan kaivosalan asiantuntijat – varsinkaan sellaiset, jotka ymmärtäisivät millä edellytyksillä esim. koneellista kullankaivua pystyy harjoittamaan.

Maija toivoo liiton edunvalvonnan muistavan huuhtontakullan oikeuksia puolustaessaan, että huolehditaan myös valtauspohjaisen oikeuksien säilymisestä toimivalla tasolla eikä muutenkaan unohdeta Ivalojoen aluetta – vaikka suurin paine Lemmenjoelle kohdistuukin.

Jos uuden lain myötä maksut moninkertaistuvat ja lupabyrokratia karkaa tavallisen ihmisen hallitsemattomaksi, on se perinteisen Lapin kullankaivun loppu. Kun aiemmin on julkisuudessa kritisoitu sitä, että kaivuoikeuksien varjolla kultamailla kulkee myös lomailijoita, niin nyt lainsäädännöllä ajetaan kaikki harrastelijoiksi.

Perinteet jatkuvat

Riston äiti, **Meeri** oli ahkera ja tunnettu kultakisojen kävijä, mutta Maija ja Risto pysyvät yleensä tiiviisti omalla pysäkillä. Varsinkin ennen maanrakennustoiminnan lopettamista Rovaniemellä, kun joutui vuosilomarajoitteisesti käymään valtauksella, tuli paniikki jos joutui useammin kuin pari kertaa käymään

kaupassa Ivalossa tai Saariselällä. Olemaan pois.

Tankavaaran kisaviikonloppu on kuitenkin tapahtuma, jota Vehviläiset eivät jätä väliin. Se on ainutlaatuinen tapahtuma, jonne kerääntyä porukka yhteen kaikilta kaivualueilta edes kerran kesässä. Jos sellaista tapahtumaa ei olisi, porukka eriytyisi ja hajautuisi entisestään.

Liiton kisoista Ivalossa ei tässä suhteessa ole kovin paljon positiivista sanottavaa; nykymuotoisesta kisatapahtumasta puuttuu kaikki se yhteisöllisyys, joka sai esimerkiksi Nävernienmessä järjestetyt kisat tuntumaan ”oman porukan tapahtumalta”. Ihmiset tulivat olemaan ja majoittumaan paikalle koko kisojen ajaksi.

Kaikesta huolimatta Vehviläiset luottavat Lapin kullankaivun tulevaisuuteen ja toiminnan jatkumiseen. Pakkokin luottaa: heidän klaanissaan on neljäs kaivajasukupolvi kasvamassa, kun Unna-hipulle nimen antanut kolmivuotias tyttärentytär on tykästynyt kulta-hommiin.

Maija tietää, että käymisen perinne synnyttää siteen itse paikkaan ja siellä tekemiseen. Maijan tyttöjen ollessa vielä pieniä, he kulkiivat joka viikonloppu Rovaniemeltä Sotajoen valtauksellaan – Risto toki painoi hommia läpi kesän. Kulkeminen oli rankkaa, monesti Majalla itselläänkin oli viikonlopun jälkeen vaikea lähteä takaisin kaupunkiin. Lopulta tyttökkin ilmoittivat, etteivät he mihinkään Rovaniemelle Sotajoelta lähde. Että hommaa sinä vain äiti meille kotiopettaja.

Ei vähääkään

Julkisuudessa esitetyt perustelut konekaivun mahdollisista hallitsemattomista vaikutuksista mm. vesistöön saavat Vehviläiset vinosti hymyilemään. Heidän valtauksellaan käy vuosittain porukkaa ympäristökeskuksesta ja Metshallituksesta, eikä huomautettavaa ole alkuvuosien marssijärjestyssulkeisten jälkeen ollut. Ei vaikka Sotajoki saattaa yhden yön sateen

tuloksena noussahtaa hetkessä puolikin metriä. Eikä luonnonvesikään silloin mitään kirjasta ole.

Yleisen ympäristölupavelvollisten vesistövaikutustarkkailuohjelman lisäksi Vehviläiset on määrätty tarkkailemaan kaivun vaikutuksia kalastoon ja kalastukseen suomeksi sanottuna helketin kalliin kalataloustarkkailuohjelman mukaisesti yhteisvastuullisesti yläpuolisen kaivajan kanssa.

Koekalastuksen tuloksena konsulttitoimiston yhteenvedon johtopäätöksissä todetaan – yllätys yllätys – ettei valtausalueen kaivaustoiminnalla ole ollut kielteisiä vaikutuksia Sotajoen kalastoon tai kalastukseen.

Itse asiassa kuluneena syksynä koekalastuksen toteuttaneet tutkijat olivat kertoneet, että eivät mistään muualta olleet saaneet yhtä hyvää tulosta.

Myös virkistyskalastajat ovat olleet tyytyväisiä; Vehviläisten aloittaessa eivät paikalla viihtyneet porot eikä kulkijat eivätkä kalamiehet. Koko jokivarsi oli täysin läpipääsemätöntä ryteikköä.

Nyt kalamiehet ovat tyytyväisiä, kun pääsevät vapojenkin kanssa helposti liikkumaan. Samaten porot pääsevät tihikoista räkkää pakoon, ja ovat jostakin syystä kovin persoja kaivujälkien päälle kasvaville pioneerilajeille.

Lopuksi Risto muistuttaa siitä, kuinka puhtaasti ja eettisesti kestäväällä tavalla tuotettua Lapin kulta on. Var-

sinkin verrattuna persoonattomaan teollisuuskultaan, jonka alkuperästä kuluttajalla ei ole mitään tietoa.

Hän kehottaa kaikkia ostamaan kotimaista, lappilaista Lapin kulta.

Sotajoen konesavotan ensimmäisenä kesänä Lapin Radio teki aiheesta radioreportaasin. Radiojutun lopuksi toimittaja luottavaisena tuumaa, että nyt ollaan kaivua laittamassa kirjaimellisesti jäihin ja on talvi aikaa miettiä, mihin kaivoslaki antaa mahdollisuuden ja mitkä toimet muut lait kieltävät.

Näin siis vuonna 1980.

Ei riittänyt seuraava talvi, eikä näy riittäneen 29 muutakaan talvea asian suoraksi saamiseen.

Mullis'

Sotajoen tyytyväinen ja pulska taimen Vehviläisten kaivoksen reunalta odottelemassa iltaa ja loimulautaa.

Risto ja Maija Vehviläisen kotitarkisto

Teksti ja kuvat: erikoistutkija Kari A. Kinnunen,
Geologian tutkimuskeskus

Suomen suurin kultasekahippu

***Maija ja Risto Vehviläisen** elokuussa 2008 Sotajoelta löytämä 192 g Unna-hippu paljastui laboratoriotutkimuksissa maamme suurimmaksi sekahipuksi. **Tauno Virtasen** vuonna 1950 Tankavaaralta löytämä 187 g sekahippu jää tilastoissa nyt toiseksi.*

Koneellinen kullankaivu on tärkeää myös geologiselle tutkimukselle. Suurten soramäärien huuhtomista tuo esiin sellaisia harvinaisuuksia, joita lapiokaivaaja tai satunnainen kultapurojen kul-

kija ei tavoittaisi. Viime vuosina löytyneet maamme ensimmäiset safiirit ja rubiinit ovat tästä osoituksena. Vehviläisten viime kesän ennätyssekahippu Unna kuuluu sekin samaan sarjaan. Lisäksi se on kaikkien aikojen viidenneksi painavin Lapin hippu.

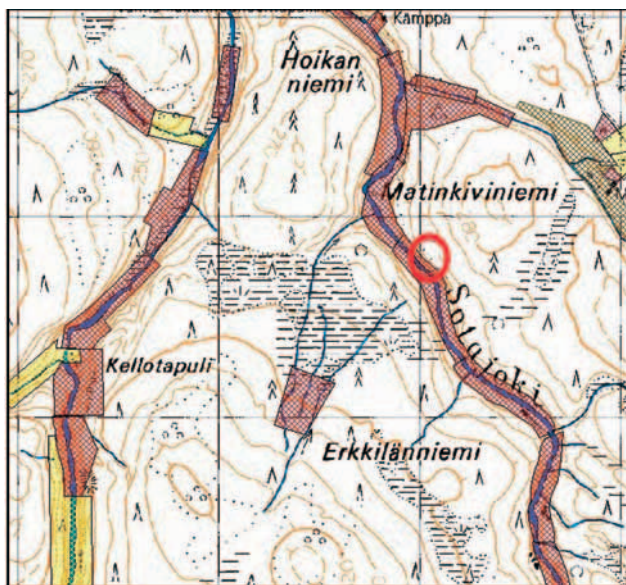
Mitä sekahiput ovat?

Sekahiput ovat pieniä ja pyöristyneitä, kalliopeträn kultamineralisaatioiden palasia ja siksi tutkimukselle keskeisiä. Puhtaista kultahipuista saa vain epäsuoraa tietoa

Unna-kultasekahipun ulkoiset mitat: 48 x 41 x 18 mm.

Unnan löytöpaikka Sotajoella (ympyrä). Karttaan merkitty alueen kaivospiiri ja valtaukset (ristiviivoituksella). Kartan alue 3 x 3 km. GTK:n karttatietokanta ja pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupa nro 13/MML/09.

mineralisaation tyypistä. Sekahipuista sitä vastoin pystyy suoraan näkemään kul-
tapitoisten juonien mineraa-
likoostumusta ja rakennetta. Pääosa sekahipuista onkin
tällaisia minimalmilohkareita. Harvinaisempia ovat hi-
put, joissa vierasta mineraa-
liainesta on takertunut kul-
taan mekaanisesti tai kemiallisesti. Kullan
määrä vaihtelee sekahipuissa muutamasta
prosentista lähes puhtaaseen kultaan. Vas-
taavasti ominaispaino voi vaihdella 3–16
rajoissa. Tämä selittää osaltaan sekahippu-
löytöjen harvinaisuutta, sillä vähäinen, gra-
naattejakin alhaisempi ominaispaino, saa ne
kiusallisesti pyörähtämään rännin rihlojen
yli. Lisäksi pieniä kultakitei-
tä on kovin vaikea havaita
muutoinkin tavanomaisia
kiviä muistuttavien ränniki-
vien savisilta pinnoilta. Kooltaan sekahiput vaihte-
levat millin osista (mikrohi-
put) muutamaan senttiin.

Sekahippujen on havait-
tu koostuvan vaihtelevan
kultamäärän lisäksi eni-
mäkseen kvartsista ja rauta-
oksidoista. Rapautumalla
syntyneet rautamineraalit
ovat niissä myös yleisiä. Li-
säksi niistä on tavattu har-
vinaisuutena monia muita

mineraaleja. Helposti rapautuvista mineraa-
leista kuten karbonaateista on sekahipuissa
usein todisteena vain suunnikasmaisista kuop-
pia. Useimmat sekahiput ovat näin ollen tul-
kittavissa kallioperän hydrotermisistä kulta-
kvartsijuonista irronneiksi kappaleiksi, joi-
ta jäätikkö- ja jokikuljetus on mekaanisesti
pyörästänyt.

Vehviläisten rännin rihlat ja 192 g kultasekahippu.

Vehviläisten kuva-albumi

GTK:ssa on tutkittu sekahippuja jo 1950-luvulta lähtien aina Virtasen sekahipun löytymisestä saakka. Alkuvuosina niitä tutkivat **Eetu Savolainen**, **Pentti Ervamaa** ja **Ville Saarinen**. Kirjoittaja alkoi tutkia niitä 1990-luvun alusta kullankaivajien GTK:lle esittämästä pyynnöstä. Tutkimukseen on vuosien varrella saatu kehitettyä analyysimenetelmien yhdistelmiä, jotka käytännössä ovat näytettä tuhoamattomia. Sekahippujen mineralogiaa ja rakennetta on kuvattu useissa tutkimusraporteissa, jotka löytyvät GTK:n arkistosta ja nyt myös netistä. Mikroskooppisen kokoisista sekahipuista on tehty viime vuosina myös opinnäytteitä Oulun ja Helsingin yliopistossa. **Leena Niskan**

liseniaattityössään ja **Elina Halkiolan** pro gradu -tutkielmassaan kuvaamat mikrosekahiput osoittautuivat hyvin samankaltaisiksi kuin isot sekahiput. Viime vuosina **Kari Kojonen** on platinatutkimustensa yhteydessä määrittänyt näitäkin pienikokoisempien kultahippujen mineraalikoostumusta. Useimmat hänen tieteellisellä tarkkuudella kuvaamista hipuista ovat ehkä paremmin sulkeumallisia mikrokkularakeita kuin tavanomaisia sekahippuja. Ne antavat tietoa siitä mikroympäristöstä, jossa kallioperän kulta eräiden harvinaisten malmimateriaalien seurassa kiteytyi.

Unna-kultasekahippu eri suunnista kuvattuna. Hipun dimensiot: 48 x 41 x 18 mm.

Tieteellisen arvonsa sivussa sekahiput ovat tavoiteltuja keräilykohteita. Arvoltaan ne ovat aina olleet vähintään puhtaiden kultahippujen luokassa. Sekahippujen yleisin aines kulta-kvartsi on lisäksi kansainvälisesti arvostettua korumateriaalia. Kultatäytteiset raot ja piroteet vaaleassa tai ruskeaksi värjäytyneessä kvartsissa voisivat olla näyttävää raaka-ainetta aivan uudenaiseen Lapin koruun. Rautaoksidien ja kullan sekahiput voisivat nekin soveltua korujen raaka-aineeksi. Ongelmana vain on sekahippujen löytämisen vaikeus tähänkin käyttötarkoitukseen.

Unnassa kultaa ja rakoillutta kvartsia

Unna löytyi konekaivuulla rännistä elokuussa 2008 Sotajoen Matinkiviniemestä. Löytäjinä olivat Maija ja Risto Vehviläinen. Hippu tutkittiin GTK:ssa syksyllä 2008 ja luokiteltiin yllättäen sekahipuksi. Tarkat tutkimustulokset ovat raportissa, joka löytyy myös netissä.

Unna painaa 191,58 g ja se on 48 mm pitkä ja perunamainen muodoltaan. Ominaispaino on 9,28. Se koostuu kullasta ja rautasaostumien ruskeaksi värjäämästä kvartsista. Hipun tilavuuden ja ominaispainon perusteella laskemalla saatiin hipun mineraalikoostumukseksi 166 g kultaa ja 26 g kvartsia. Unna sisältää siis kultaa 86,6 painoprosenttia. Sen kvartsi on karkearakeista (raekoko 2–7 mm, keskimäärin 4 mm) ja muutamissa kvartsirakeissa on sulkeumina mikroskooppisia kultarakeita. Hipun pintarakenteet ilmentävät ainoastaan moreenikulkeutumista.

Unnan kvartsialueiden rakoilu on tiheää ja polygonimaista (0,1–1 mm). Rakoilun samansuuntaisuus (kolme pääsuuntaa) ja pintojen suoruus luokittaa ne lohkotasoiksi. Kvartsissa lohkeavuus on harvinaista ja

Unna-kultasekahipun kvartsialueet ovat voimakkaasti rakoilleita. Rakoja täyttää kulta, joka on painautunut hipun pintaan läikiksi. Kuva-alan leveys 12 mm.

Vehviläisten 67 g isomushippu Sotajoen Matinkiviniemestä.

kun sitä havaitaan, se on tyypiltään romboedrista kuten tässä. Lohkosuuntia noudattava rakoilu voi kvartsissa liittyä lämpöshokkiin, painemuutokseen tai deformaatioon. Rakoiu ja kullan kiteytyminen näyttäisivät samanaikaisilta. Unna vaikuttaisi siten olevan kappale kulta-kvartsijuonesta, joka liittyy tuolloin aktiiviin kallioperän siirrosvyöhykkeeseen. Kullan vain vähän hopeaa sisältä kemiallinen koostumus ja kallioperän hauraan rikkoutumisen rakenteet kvartsissa ilmaisevat mineralisaatiolle vain muutaman kilometrin syntysvyöhyt.

Sotajoelta on löydetty muitakin pyöristyneitä isomushippuja. Niistä on tutkittu tarkemmin GTK:ssa kaksi: Vehviläisten samoin Matinkiviniemestä löytämä 67 g hippu ja Kultakimppavaltaukselta löydetty 72 g hippu. Tulokset on raportoitu netissä. Vehviläisten Matinkiviniemen 192 g ja 67 g

hipput ovat kullan koostumuksen vaihtelurajojen suhteen hyvin samanlaiset kuten vertailutaulukosta ilmenee. Tulos on yllättävä, sillä kummankin hipun voimakas pyörityneisyys ilmentää varsin pitkää kuljetusmatkaa.

Vehviläisten Sotajoen Matinkiviniemen isomushippujen kullan kemiallinen koostumus SEM EDS ja EPMA, analysoija Bo Johanson

Hippu	Unna-sekahippu, 192 g	Vehviläinen-hippu, 67 g
Analyysejä	12 kpl	31 kpl
Vaihtelurajat painoprosentteina		
Au	96,92–99,29	98,80–97,51
Ag	2,76–0,76	1,17–0,92
Cu	0,18–0	0,23–0,07
Fe	2,22–0	0,04–0
Bi	0,62–0	0,29–0

Kirjallisuus

Kinnunen, Kari, A. 2002. Inarin Sotajoen Matinkiviniemestä löytyneen Vehviläisen kultahipun (67 g) laboratoriomääritykset ja kuvatutkimus. 11 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M 19/3813/2002/2. Netissä: http://arkisto.gtk.fi/m19/3813/m19_3813_2002_2.pdf

Kinnunen, Kari, A. 2002. Sotajoen Kultakimppavaltaukselta vuonna 2002 imuriruoppauksella löydetyn kultahipun (72,4 g) tutkimus näytettä tuhoamattomilla menetelmillä. 8 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M 19/3813/2002/3. Netissä:

http://arkisto.gtk.fi/m19/3813/m19_3813_2002_3.pdf

Kinnunen, Kari A.; Johanson, Bo; Leino, Matti 2008. Sotajoen 192 g kultasekahippu. 8 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M19/3813/2008/60. Netissä:

http://arkisto.gtk.fi/m19/3813/m19_3813_2008_60.pdf

Hippujen tutkimusraportit ovat tilattavissa monisteina GTK:n arkistosta ja ne ovat suoraan luettavissa netissä.

Virtasen Tankavaarasta 1950 löytämä 187 g kultasekahippu. Hippussa on kultaa noin 120 g. Lisäksi se sisältää kvartsia ja limoniittia.

Virtasen sekahippu (187 g) vauhditti 1950-luvulla Lapin malmitutkimuksia

Nyt toiseksi sekahippulistalla tipahtanut Virtasen sekahippu löytyi **Jouko ja Tauno Virtasen** Ruosteojan huuhtomolta Tankavaaran silloiselta Yläkaivokselta. Huuhtomolla rehkittiin 50-luvun tyyliin käsivoimin seitsemästä viiteen ja välillä pidettiin tunnin ruokatunti. Tauno Virtanen meni luomaan rännin suuta auki. Jotain keltaista erottui, mutta Virtanen luuli hippua aluksi vain savimöykyksi. Hän hieraisi silmiään ja tuumaili ääneen: Katsoakaas hippu!

Geologinen tutkimuslaitos (nykyinen GTK) oli kesällä 1950 lähettänyt retkikunnan Tankavaaraan maaperätutkimuksiin. Maalajiosaston johtaja **Esa Hyypä**

oli nimittäin havainnut, että kulta esiintyi täällä moreenissa eikä sorassa. Retkikunnan johtajana toimi maisteri **Eetu Savolainen**. Aluksi Virtasen hippulöytö salattiin, sillä Savolainen oli käymässä Helsingissä. Hipun nähtyään Savolainen pyysi sitä lainaksi. Seuraavana päivänä Savolainen matkasi Helsinkiin näyttämään hippua silloiselle kauppa- ja teollisuusministeri **Sakari Tuomiojalle**. Ministeri otti hänet vastaan ja Savolainen tokaisi Tuomiojalle: ”Kannattaiskohan kattoa mistä tällainen on pois?”

Tuomioja pyysi asiasta raporttia jo seuraavaksi päiväksi. Savolainen kirjoitti yön ja vei muistion GTK:n silloisen johtajan **Aarne Laitakarin** hyväksynnällä varustet-

Kalevi Virkkala, 1950. GTK, Vanhatkuvat nro 5733

Geologeja Virtasen huuhtomolla Tankavaaran Ruosteojalla vuonna 1950.

tuna ministeriöön. Muutaman päivän sisällä myönnettiin 16 sen aikaista miljoonaa kullan lähtöpaikan tutkimiseksi. Määräraha oli voimassa kymmenen vuotta.

Edellä kerrotut asiat olen poiminut Tauno Virtasen nauhoitetusta syntymäpäivähaastattelusta.

Herman Stigzeliuksen *Kultakuume*-kirjassa on tapahtumista kirjoittajan oma-kohtaistakin tietoa, sillä hän toimi KTM:n kaivostoimiston päällikkönä vuosina 1947–1970. Stigzeliuksen mukaan silloinen KTM:n kansliapäällikkö **Reino R. Lehto** kutsui hänet elokuussa 1950 kesälomalta Helsinkiin, sillä Stigzeliuksen piti esitellä valtioneuvoston raha-asiaINVALIOKUNNAN istunnossa 16 miljoonan markan määrärahan myöntämistä GTK:lle Lapis- ja suoritettavia kultatutkimuksia varten. Asia oli Stigzeliukselle yllätys – eli asia oli hoidettu häntä informoimatta.

Virtasen sekahipun löytyminen oli aikanaan kansallisesti merkittävä uutinen ja se julkaistiin Helsingin Sanomissa 4.8. 1950:

Lapin kullan tutkimuksessa on alkanut uusi vaihe, sillä geologisen tutkimuslaitoksen v.

1948 aloittamat järjestelmälliset kenttä-tutkimukset ovat antaneet vakuuttavia todistuksia siitä, että kultaa esiintyy myös pohjamoreenissa Vuotson Tankavaaran alueella eikä vaan jokisorassa. Veljekset Virtasen huuhtomon ”rännistä” tavattiin viime heinäkuun 23 p:nä Suomen suurin kultakivi, lähes 200 gr painava kultamalmilohkare, josta noin puolet on kultaa. Nyt on käynnissä emäkallion, ts. kiintokullan etsintä.

Geologisen tutkimuslaitoksen johtajan, prof. A. Laitakarin lehdellemme esittämän arvelun mukaan emäkallion pitäisi olla lähellä mainitun malmilohkareen esiintymispaikkaa. Prof. Laitakari toteaa myös, että Tankavaaran alueella saatuja tuloksia voidaan soveltaa Lapin muillakin kulta-alueilla.

Esa Hyyppä, 1950 - 1954. GTK, Vanhatkuvat nro 5725

Virtasten huuhtomo Tankavaarassa 1952. Keskellä Jouko Virtanen, oikealla Joukon vaimo Sinikka Virtanen.

Laitakari osti syksyllä 1950 hipun Tauno Virtaselta tutkimuslaitokselle. Laitakari maksoi hipusta sen aikaisen kullan hinnan mukaan. Kauppahinta varmistettiin ostajan ja myyjän toimesta kultasepiltä ja asianajotoimistolta, joka tuolloin toimi Lapin alueella kullan välittäjänä. Suurikokoisten hippujen arvo onkin vasta aivan viime vuosina kivunnut nykyisiin huippuhintoihinsa, jotka ylittävät jopa monikymmenkertaisesti kullan maailmanmarkkinahinnan.

Virtasen sekahipun varjolla saatu lisämääräraha *Iso Raha* edisti Lapin Sodan jälkeen käynnistettävää geologista tutkimusta, mutta siihen suhtauduttiin laitoksen eräiden tutkijoiden taholta kriittisesti. Hankitulla kairauskalustolla kairattiin aluksi sääntillisesti juonimineralisaatioita Palokiimasselässä ja Mäkärärovalla ja rahoitus mahdollisti yhä tärkeän kenttätutkikohdan rakentamisen Vuotsoon. Virka-auton hankkimista maalaajiosaston päällikölle Esa Hyypälle lienee eniten kritisoitu. Tosiasiasahan Hyypä oli suunnitellut *Ison Rahan* maaperätutkimusten vauhdittamiseksi, ja hän johti samalla Lapin kultatutkimuksia. Seuraavina vuosina Lapin mineraalivaroja kaikesta huolimatta kartoitettiin laajemmin. Tuloksista julkaistiin raportti *Lapin kivennäisvarat* tekijöinä Herman Stigzelius ja **Pentti Ervamaa**.

Tauno Virtanen pestattiin GTK:n palvelukseen työnjohtajaksi. Sittenkin kemiallisen osaston johtajana toiminut maisteri Eetu Savolainen jatkoi kultatutkimuksia tähtäimenään väitöskirja. Hän teki apuraha-

matkan Saksan Heidelbergiin, jossa hän tutki professori **Paul Ramdohrin** ohjauksessa Lapin kultahippuja. Savolainen ei koskaan saanut väitöskirjaansa painoon (tai painatuslupaa) eikä siitä ole säilynyt yhtenäistä käsikirjoitusta. Savolaisen kartta Lapin juonimineralisaatioista on sitä vastoin julkaistu **Martti Sakselan** malminetsintää käsittelevässä artikkelissa, joka sisältyy **Kalervo Rankaman** vuonna 1964 toimittamaan *Suomen Geologia* kirjaan.

Savolaisen Lapin hippujen kokoelma – joukossa Virtasen sekahippu – päättyi lopulta värikkäiden vaiheiden jälkeen poliisin avustuksella GTK:n haltuun ja laitoksen kassakaappiin. (*Eetu Savolaisen sukulaiset ovat olleet äskettäin kirjoittajaan yhteydessä vintiltä löytämistään vanhoista kultakartoista ja käsikirjoituksista. On ehkä toiveita saada talloitua tätä hukassa ollutta aineistoa arkistoon ja parhaimmassa tapauksessa lopulta jossain muodossa julkaistuaakin. Savolaisen kultatutkimusten varsin värikkäät loppuvaiheet vaikuttivat yhä olevan jälkäläisille huomattavan herkkä asia.*)

Kari A. Kinnunen

Virtasen sekahipun tutkimustiedot löytyvät tästä raportista:

Kinnunen, Kari A. 2000. Tankavaaran Ruosteojalta nykyisen turistihuhtomon kohdalta heinäkuussa 1950 löytyneen Virtasen kultasekahipun (187 g) tutkimus. 7 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M 19/3742/2000/1.

Netissä: http://arkisto.gtk.fi/m19/3742/m19_3742_2000_1.pdf.

VENEKULJETUKSET LEMMENJOELLA

Tavarakuljetukset kulta-alueelle

Veikko Jomppanen

(016) 673 419, 0400 137 090

Kysy myös poronlihaa

Yrjö vaskaamassa kaivospiiritutkimusten koerännitystä lokakuussa 1994. Ei tullut edes snapsilasillisen vertaa. Toinen virallinen vaskaaja Marjut Telilä.

Positiivista ajattelua

Liiton puheenjohtaja **Jouko Korhonen** kannustaa jäsenistöä positiiviseen ajatteluun kaivoslakiesityksen mollisoinnuista huolimatta.

Jokke muisteli Yrjö-setänsä – maailmankuulun **Yrjö ”Karhu” Korhosen** – saaneen aikanaan parhaasta koevaskauksestaan 19 grammaa kultaa.

Miettikääpä tämän päivän kullan hinnalla, joka on 25,35 euroa / g (kts. www.kullankaivajat/fi). Se tekee yli 480 euroa, tai selkeämmin konkretisoituna mummonmarkkoissa miltei 2 900 mk.

No jumankauta! Viisikymmentä pulloa kossua yhdellä koevaskoolillisella, tutummalla indeksikertoimella muunnettuna!

Jokke / Prospäkkäri

Lemmenjoen kansallispuiston, Urho Kekkosen kansallispuiston, Ivalojoen ja sen sivuhaarojen sekä Itä-Lapin alueella vuonna 2009

Kaivutyö on sallittu ainoastaan kaivoslain mukaisilla valtauksilla ja kaivospiireissä. Kaivoslain (15 § 3 mom.) ja valtuuskirjan ehtojen mukaan tutkimustöitä valtuuksella ei saa aloittaa ennen kuin vakuudesta on sovittu Metsähallituksen kanssa. Vakuuden määrittämistä varten valtaajan on ennen kaivutyön aloittamista toimitettava kaivusuunnitelma Metsähallitukselle (Lemmenjoen, Urho Kekkosen kansallispuiston sekä Ivalojoen alueen osalta Ivalon virastotalon ositteeseen ja Itä-Lapin osalta Kemijärven osoitteeseen). Mikäli kaivaja myöhemmin suunnittelee muutosta kaivutoimintaan, joka poikkeaa alkuperäisestä, tulee hänen toimittaa uusi kaivusuunnitelma Metsähallitukselle vakuuden tarkistamista varten.

Kansallispuistoissa on valtaus/kaivospiirialueen ulkopuolella kaikenlainen kaivaminen ja maa-ainesten keräily kielletty.

Vuotuinen valtausmaksu (10 €/ha) tai kaivospiirimaksu (20 €/ha) maksetaan Metsähallituksen tilille ilman eri kehotusta määräaikaan maaliskuun 15 päivään mennessä tai em. päivän jälkeen annetuista valtuuksista ensi tilassa. Maksamattomat korvaukset saatetaan viipymättä tiedoksi kaivosrekisterille kaivoslain 15 § 2 mom. mukaisia toimenpiteitä varten.

Valtausten ja kaivospiirien toiminnassa on huomioitava myös kuntien palopäälliköiden antamat ohjeet palavien nesteiden varastoinnista kullankaivalueilla sekä toimenpiteet mahdollisen öljyvahingon sattuessa. Ohjetta on saatavana Lapin Kullankaivajain liitosta.

Muuta huomioitavaa:

Kaivumenetelmät

Lapiokaivuvaltauksilla on koneen käyttö kielletty kaikissa työvaiheissa ilman asianmukaisia lupia (ympäristöluvat).

Rakentaminen

Valtausalueelle saa kaivukauden ajaksi pystyttää vain teltan tai laavun, kaivukauden päättyttyä teltta tai laavu on purettava. Kaikenlainen muu rakentaminen vaatii sekä työ- ja elinkeinoministeriön luvan että kunnan rakennus- tai toimenpidedeluvan. Kansallispuistoissa voi lisäksi olla omia rakentamista koskevia määräyksiä.

Kesäaikainen maastoliikenne

Metsäautotielle (maastoon rakennettu tie, jossa on sorapinta, ojat/pientareet) ei tarvita maastoliikennelupaa

Maastoliikennelupa tarvitaan aina kun liikutaan rakennetun metsäautotien ulkopuolella. Kesäaikaisia maastoliikennelupia myönnetään vain jo selvästi olemassa oleville maastourille.

Epäselvissä tapauksissa kannattaa aina ennen ajamista tiedustella asiaa Metsähallituksesta.

Asuntovaunut:

Valtauksella saa pitää matkailuperävaunua tai asuntoautoa korvauksetta kaivukauden ajan (huom. selvittävä maastoliikenneluvan tarve). Jos matkailuperävaunu jätetään valtaukselle talven ajaksi, on siihen hankittava Metsähallituksen lupa, hinta 30 € / vuosi.

Mikäli matkailuperävaunua tai matkailuautoa ei ole mahdollista sijoittaa valtausalueelle, voi Metsähallitus myöntää luvan sen sijoittamiseksi valtauksen läheisyyteen kaivukauden ajaksi, hinta 50 €/kaivukausi.

Kutturan tien varressa on Lapin Kullankavajain Liitto ry:n vuokraama varasto- ja asunto-vaunualue, jonne vaunun voi jättää talveksi.

Poltoppuasiat

Tulevina kaivukausina Metsähallituksen henkilökunta tulee kiinnittämään erityistä huomiota poltoppuulupiin ja kerättyihin puumääriin. Valtaukselta tai sen läheisyydestä ei saa ottaa min-käänlaista puuta ilman poltoppuulupaa. Mikäli valtauksella on puustoa tutkimustyön esteenä, on

puiden poistamisesta sovittava ennakkoon Met-sähallituksen kanssa.

Vakuudet

Valtauksille asetettavien vakuuksien (kaivoslaki 15 §) minimimäärät:

lapiokaivuvaltaus 1 200 €

Topi-lapiokaivuri tai vastaava 2 000 €

traktoriokaivuri 4 500 €

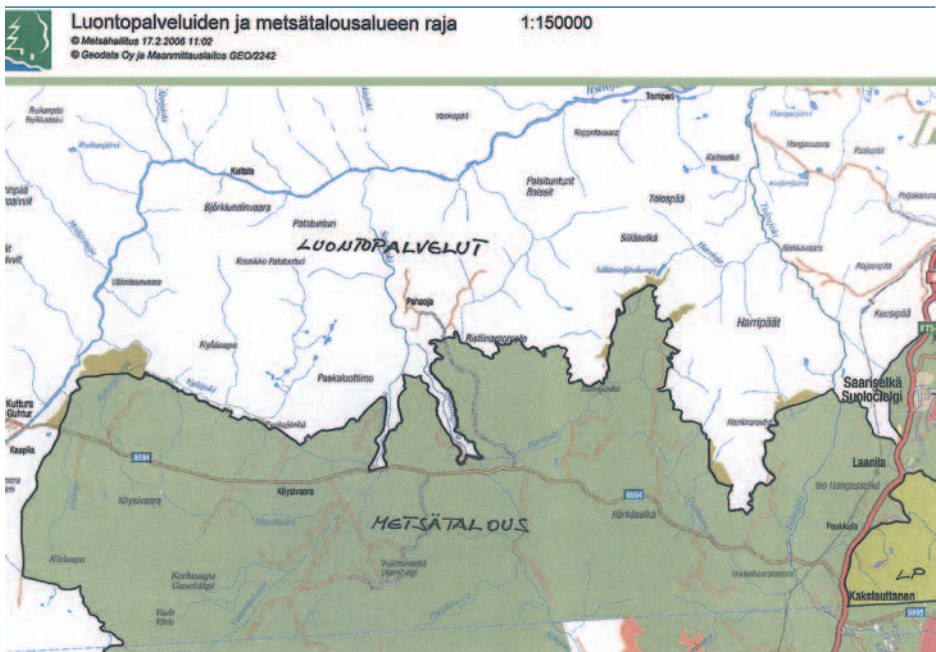
20 tonnin kaivuri 6 500 €

Hinnat ovat minimihintoja ja asetetaan valtauksille, joihin pääsee kohtuudella metsäauto-tietä pitkin kuorma-autolla. Vakuutta korotetaan tapauskohtaisesti etäisyyden kasvaessa (erämaa-alueet, kansallispuistot) tai mahdollisten raken-nelmien/rakennusten myötä.

Päättyneen valtauksen jälkityöt

Kaikki luontoon kuulumaton on vietävä valtauksen päätyttyä pois maastosta, nuotiopaikan kivikehän voi jättää, mutta nuotiopohjalle ei saa jättää palaneita nauloja, peltipurkkeja, lasia tai muovia.

Kaivumonttujen reunat tulee luiskata yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon. ►

	<i>Lemmenjoen kansallispuisto</i>	<i>Urho Kekkosen kansallispuisto</i>
Valtauskorvaukset ja kaivospiirimaksut - valtausmaksu 10 € / ha kaivospiirimaksu 20 € / ha - Metsähallitus ei lähetä erillistä laskua, eräpäivä 15.3.2009 - Maksun yhteydessä on ilmoitettava kaivosrekisterinumero ja valtauksen/kaivospiirin haltija	POHJOLA PANKKI 500001-2025 1292 Metsähallitus luontopalvelut	POHJOLA PANKKI 500001-2025 1292 Metsähallitus luontopalvelut
Valtauksen / kaivospiirin huoltaminen moottorikelkalla - Paikkakuntalaiselle maksuton - Ulkopaikkakuntalaiselle maksullinen. Luvan hinta on 40 € - Lupa on henkilökohtainen. Lupaa hakiessa tarvitaan valtaus/kaivoskirjan numero ja huoltoajon ajankohta. Lapiokaivajille myönnetään lyhytaikaisia huoltolupia ja konekaivajille kausilupia (30.4.09 saakka).	Lemmenjoen kansallispuiston maastoliikenneohjeistus LKL:n kotisivuilla www.kullankaivajat.fi Huoltoluvan voi tilata postitse tai käymällä: - Metsähallituksen asiakaspalvelu, Virastotalo, Ivalo, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 564 7701 ja 020 564 7702, ark. klo 9:00–16:00 - Ylä-Lapin luontokeskus, Siida, Inari, puh. 020 564 7740 ja 020 564 7741, ti-su klo 10:00–17:00, maanantaisin suljettu. - Virastotalo Ivalo, Irja Mikkonen, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 564 7724	Huoltoluvan voi tilata postitse puh. 020 564 7200 tai käymällä: palvelupiste Kiehin, Keloitie 1 / Siula, 99830 Saariselkä, puistonjohtaja Sakari Kankaanpää, puh. 040 773 7341
Kesäaikaiset maastoliikenneluvat	Kesäaikaisia lupia myönnetään vain erityisen painavin perustein jo selvästi olemassa oleville urille; lapiokaivajat kertalupina, konekaivajat kausilupina. Lupa haetaan kirjallisena Irja Mikkoelta.	Lupa voidaan myöntää vain erittäin painavin perustein, tiedustelut puistonjohtaja Sakari Kankaanpää.
Polttopuun myynti - Valtausoikeuteen ei sisälly puunotto-oikeutta - Mikäli valtauksella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon. - Maksukuitti on pidettävä maastossa mukana, sillä se on puunottolupaa kysyttäessä tosite puiden maksamisesta.	Polttopuita (=halkoja) myydään Njurgulahden lanskista, hinta on 40 € / p-m ³ (sis. alv 22 %). Puuluvan saa Metsähallituksen asiakaspalvelusta Ivalosta tai Inarista. Tarvepuuta ei saa ottaa kansallispuiston alueelta, ei edes maapuuta.	Metsähallitus myy valtaajille kansallispuiston ulkopuolelta maapuuta ja hakkuutähdelupia, joita voi ostaa Metsähallituksen Sodankylän toimipisteestä, puh. 0205 64 7354, hinta on 10 € / m ³ (sis. alv 22 %). Tarvepuuta ei saa ottaa kansallispuiston alueelta, ei edes maapuuta.
Lisätiedustelut	Irja Mikkonen puh. 020 564 7724 irja.mikkonen@metsa.fi fax 020 564 7736 os. Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo	Irja Mikkonen

<i>Ivalojoiki sivuhaaroinen</i> Karttaliitteen mukaisesti: - Luontopalveluiden alue POHJOLA PANKKI 500001-2025 1292 - Metsätalouden alue POJOLA PANKKI 500001-2014 3903	<i>Itä-Lapin alue *</i> POJOLA PANKKI 500001-2014 3903 Metsähallitus Metsätalous * (Sodankylän, Savukosken, Sallan, Pelkosenniemen ja Kemijärven kuntien alueilla sijaitsevat Metsähallituksen hallintaan kuuluvat alueet, pois lukien Lapin luontopalveluille kuuluvat suojelualueet)
Huoltoluvan voi tilata postitse tai käymällä: - Luontopalveluiden alue: Virastotalo Ivalo, Irja Mikkonen, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 0205 64 7724. - Metsätalouden alue: Virastotalo Ivalo, Mauri Seipäjärv, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 0205 64 7718	Huoltoluvan voi tilata Ilpo Alanivalta, Metsähallitus/Metsätalous Maankäyttöesimies Jäämerentie 15, 99600 Sodankylä puh. 0400-28 28 29, fax 0205 64 7360 ilpo.alaniva@metsa.fi
Lupa tarvitaan aina kun liikutaan rakennettun metsäautotien ulkopuolella. Kesäaikaista maastoliikennelupia myönnetään vain jo selvästi olemassa oleville maastourille. Kirjallinen lupahakemus karttoineen (esitetty ajoura) lähetetään osoitteella Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo.	Itä-Lapin alue myöntää tarvittaessa maastoliikennelupia valtausten huoltoon puh. 0400-282 829.
Metsähallitus myy valtaajille maapuuta (= liekopuut, juurakot, kuivat oksat ja hakkuutähteet) polttopuuksi hintaan 10 € / m³ (sis. alv 22 %). Polttopuuluvan voi ostaa Metsähallituksen asiakaspalvelusta Ivalosta, p. 020 564 7701 tai Saariselältä Kiehisestä, p. 020 564 7200.	Metsähallitus myy valtaajille maapuu- ja hakkuutähdelpuuta polttopuuksi hintaan 10 € / m³ (sis. 22 % alv). Polttopuuluvan voi ostaa Metsähallituksen Itä-Lapin toimipisteistä: - Jäämerentie 15, Sodankylä, p. 020 564 7354 - Samperintie 32, Savukoski, p. 020 564 7501 - Hallituskatu 10, Kemijärvi. p. 020 564 7453
Metsätalouden alue:Mauri Seipäjärv puh. 020 564 7718 mauri.seipajarvi@metsa.fi fax 020 564 7736, os. Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo Luontopalveluiden alue: Irja Mikkonen	Ilpo Alaniva, Metsähallitus/Metsätalous Maankäyttöesimies Jäämerentie 15, 99600 Sodankylä puh. 0400-28 28 29, fax 0205 64 7360 ilpo.alaniva@metsa.fi

LAPIN KULTA

PREMIUM

Dokumentointiprojektin toinen kesä

Museovirastolle tehtävä dokumentaatio Lemmenjoen kullankaivajista jatkui menneenä kesänä Ruittuäytsillä. Parin viikon aikana Museoviraston arkistoihin tallentui runsas kuvasaalis jälkipolvienne tarkasteltavaksi.

Ensi kesän kuvausmatka on jo suunnitella. Kuvauskohteina ovat Miessin alajuoksun kaivajat.

Mennyt kesä ei tuonut yllätyksiä dokumentaation suhteen. Edellisessä tapaan sade jatkui päivästä toiseen koko matkamme ajan. Sade ei kuitenkaan häirinnyt tehtäväämme, vaan takasi kuviin hienon sävy maailman. Kesän kohde oli Ruittuäytsi, jonka kaivajat taltioimme noin kuudensadan kuvan turvin Museoviraston arkistoihin. Mulliksen kanssa tehty kuvauspaikkasuunnitelma toteutui lähes täydellisesti.

Ensi kesäksi paikkaamista jäi kullan ensimmäiseltä löytöpaikalta ja Ruitun yläjuoksulta, joiden paikkojen ovia kävimme koputtelemassa.

Mitä?

Mitä kuvaamme? Edelleen sitä teidän tämänpäiväistä elämäännä. Elämää, jota kultamailla elätte, sitä kuinka asutte, sitä mitä syötte. Kaikki tämä on arvokasta tietoa meidän jälkipolvillemme siitä arvokkaasta työstä, jota Te teette.

Still-kuvien lisäksi liitän arkistoon mukaan pienen henkilöhistorian teistä, kaivuupaikas-

tanne ja kulkeutumisestanne kultamaille. Tämä tehdään pienen juttutuokion myötä.

Ensi kesä

Teen tiivistä yhteistyötä liiton kanssa kuvauspaikkojen valinnan suhteen. Yhtenä kriteerinä meillä on kymmenen vuotta kaivaneet kaivajat. Ensi kesän suunnitelmana on kuvata Miessin alajuoksun seudun kaivajat. Kuvaukset alkavat juhannukselta.

Pyrin saamaan teidät kiinni puhelimella kevättälven aikana varmistaakseni paikallaolonne.

Kiitos kaikille tähänasti mukana olleille. Kiitos myös kaikille, jotka olette myötävaikuttaneet projektimme onnistumiseen.

Teksti ja kuva: Seppo Hyvönen

Alhosen Arska rännittää Puskulla. Taustalla Kana-Ramin sukupolvien ajoiksi kaivinkoneella pilalle raikaamaa kansallispuistoa.

Leskisen Jaana kävi Lemmenjoella

Sylvia Petronellan

1 + 3 viikkoa kultamailla

Jos Leskisen Jaana, rullamies lakkautetulta Voikkaan paperitehtaalta Pohjois-Kymenlaaksosta, kävisi Lemmenjoella, ei asiasta kohisisi muut kuin Leskisen Jaanan entiset löysikaverit ja Jaanan kaksi vuotta sitten jättämä ex-avomies. Ei, vaikka Jaana palaisi kolmeksi viikoksi kokkailemaan ja saunaa lämmittämään reilujen kultamiesten leiriin. Sellaista usein tapahtuu.

Ei hänen mukaansa silti nimettäisi tuntuireita, ravintoloita ja ruoka-annoksia eikä kas-tettaisi jokiveneitä. Ei sittenkään vaikka Jaana olisi luonteeltaan blondi, horoskoopiltaan opportunisti ja maailmankatsomukseltaan gold diggeri sanan laajennetussa nykymerki-tyksessä.

Ei yhden yhtä balladia eikä musikaalia sä-vellettäisi.

Tuskin kosiskeltaisiin edes rillumarei-elo-kuvan naispääosan esittäjäksi. Ei olisi Leski-sen Jaanasta legendaksi.

◆ Matkalla Australian kaivannaismaailman-kaikkeuteen syksyllä 1989 tapasin Trans-Sibe-rian junassa kaksi espanjalaista luigia, jotka olivat Tiananmenin verilöylyn jälkeen palai-lemassa Pekingin yliopiston kampukselle. Toi-nen pedroista oli opiskellut Pekingissä kahdek-san vuotta Kiinan poliittista historiaa vv. 1973–1976 ja toinen pablo maalaustaidetta, erikoistuen viimeiset kuusi vuotta katkarapu-jen maalaukseen. Kyllä kuvista katkaravun tunnisti.

Suunnilleen samalla intensiteetillä on re-konstruoitu Petronellan vajaan puolen vuoden visiteerausta – 21 vuorokauden turistiviisumil-la kylläkin – Suomeen. 12. kesäkuuta 1949 Turun satamaan saapuneen ja sisäasiainminis-teriön maastapassittamismääräyksellä Suojelu-poliisiin toimesta Kööpenhaminaan seilannee-seen höyrylaiva Ariadne'en lokakuun 22. päi-vänä saatetun Petronellan vaiheista on kirjai-tettu paljon. Pelkästään Supon henkilömappi sisältää 79 sivua.

Yksi uskoakseni parhaiten alkuperäisten tapahtumien hengen tavoittava reportaasi on **Veli-Pekka Jarvan** useissa medioissa helmi-kuussa 2006 julkaistu artikkeli *Petronella – Lemmenjoen legenda*.

Etsikää käsiinne, jos jostakin saatte.

Lisäksi kustannusliike Karisto on syksyllä 2008 julkaissut toisen painoksen jo toistakym-mentä vuotta sitten loppuunmyydystä **Mau-no J. Pyhtilän** teoksesta *Balladi kauniista Petronellasta*. Myös ivalolaiselta Ukko-Medi-alta löytyy *Lapin legendat* -sarjassa julkaisu Petronellasta.

◆ Kun Oulun kaupunginteatteri valmisteli suurmusikaali *Petronellan* ensi-iltaa vuonna 2005, heräsi Prospäkkärin toimituksessa aja-tus kaivaa Sylvia Petronellasta esiin jotakin uutta kaikissa yhteyksissä julkaistujen kahden valokuvan sijaan. Päädyttiin plagioimaan pro-fessori **Herman Stigzelius**.

Kirjoittaessaan Lapin kullan historiateosta

Sukunimi: *van der Moer*
 Etunimet: *Sylvia Petronella Antoinetta*
 Synt. *11.9.1923 S. Gravenhage*
 Kuuvake täytetty *5/10 1949*
 Luokitettu: *5/10 1949*

23 180 18
28 65
h2.

Oikea käsi.

1. Peukalo.	2. Etusormi.	3. Keskiormi.	4. Nimitin.	5. Pöytäormi.

(Täite)

Sormenjäljet on otettu huijasta ja puhtaasta sormista huolellisesti ja selvästi. Sormen ja kierentäviä kevyesti ja siten, että sormenpää kahlaa ohimennen sormenpäätä, vaikka tulee näkyvästi otososa jäljelle. Jos joku sormista joutuu tai on vaurioitunut, sitä ei voi ottaa jäljelle, on tästä tehtävä merkintä pöytäormen sormen paikalle.
 Levy ja valssi on jokaisen käden jälkeen heti puhdistettava.

Vasen käsi.

6. Peukalo.	7. Etusormi.	8. Keskiormi.	9. Nimitin.	10. Pöytäormi.

(Täite)

Neljän sormen jäljet yhtäikään otettuina.

Oikea käsi.	Vasen käsi.

Kaav. täytti: *L. E. Long*
 Kaav. tarkusti: *L. E. Long*
 Pidätetyn omakätinen nimikirjoitus ja osoite:
van der Moer
Sylvia Petronella Antoinetta
 Valokuvattu *5/10 1949*

kaistaviksi. Viikon kuluttua kuvat saatiin kommentilla: ”Olemme asiaa pohtineet, ja todenneet että kuvien julkaisu ei varmaankaan vaaranna Suomen Valtion kansallista turvallisuutta.”

Kun Supon aiemmin yleisöltä salassa pidetyt arkistot tulivat ensimmäisen toimintavuoden 1949 osalta julkisiksi kuluvan vuoden alussa, valitsi Supon 60-vuotishistoriaa valmisteleva Turun yliopiston poliittisen historian professori **Kimmon Rentola** vakoilusta epäillyn kultamiesten kaunottaren mapin medialle esiteltäväksi yhtenä kolmesta kiinnostavasta tapauksesta kyseiseltä vuodelta.

Media tarttui aiheeseen ja Petronellan tarina nousi jälleen otsikoihin niin tv-uutisissa kuin lehdistössäkin. Jopa nuorisoytökanava YleX noteerasi meidän Petronellamme.

Lemmenjoen kaunis Petronella – joka itse asiassa oli Lemmenjoen kultamailla vain 6 päivää geologi **Klaus Säynäjärven** matkassa ja sitten omatoimisesti

”Kultakuume”, törmäsi Stigzelius ongelmaan, ettei Lapin kultahistorian ehkä värikkäimmistä henkilöstä, **Heikki Kivekkästä**, ollut kuvaa. Stigzelius keksi kääntyä asiassa vankeinhoitoviranomaisten puoleen, ja saikin heiltä virallisen linnakudi-potretin spriireseptin väärennyksestä vankilaan 1927 joutuneesta Kivekkästä.

Asiasta tiedusteltaessa Suojelupoliisin tiedotusvastaava kertoi Petronellasta todellakin löytyvän mm. kuvasarjan, mutta Supon arkistojen olevan 60 v. salassa pidettäviä. Yhteiskuntakellon mahdollista äänensävyä käyttäen kuvia pyydettiin Prospäkkärissä jul-

vielä n. 23 päivää – ei siis unohdu. Yhteensä kuukauden mittaisella piipahduksella Lapin kullon 140-vuotisessa historiassa 164 cm mittaisesta, hoikkavartaloisesta ja reippaasta (kuvaus Suojelupoliisin henkilötietolomakkeesta) vakoojaksi epäillystä hollantilaisneidistä tuli itseään suurempi myytti.

Piikkisiantuntuinen kaivoslakiesitys pökyissä tulee mieleen, että olisiko tätäkään legendaa syntynyt, jos Leskisen Jaana olisi pyörähtänyt jollakin kaupallisien perustein toimivalla markkinakullanhuuhdontapaikalla?

Mullis'

Tieralta uusi kirja 97-vuotissynttäreille

Olen pyytänyt kultaa ja hakenut hippuja. Monet vuodet olen siihen uhrannut. Olen kaivanut monttua hien polttaessa selkää, rännittänyt ja vaskannut. Olen katkaissut selkäni kuopilla köykyissäni ja polvet puroilla kyykyissäni. Olen saanut ikuisen kohmeen nyrkkeihini tunturipurojen jäisessä vedessä ja veden levottoman menon vereeni.

Olen samonnut Petsamon tunturit ja Inarin selkoset. Olen aukonut raakkuja Luton liepeillä ja aukonut kultapurojen mutkia. Olen kärsinyt nälkää Lemmellä ja uinut jäisessä Vaskossa. Olen ujutellut hippuja pulloihin ja ihaillut isomuksia.

Ain tilittää elämänsä sateenkaaren pään jo näkyessä eräs **Arvo Tiera Ruonaniemen** uuden kirjan *Kulta-Lapin ja Pohjolan elinkautisia* henkilöistä. Tammikuun 22. päivä 97 vuotta täyttänyt Tiera ehti vuosikymmeniä kestäneen toimittajauransa aikana tutustua ja ystävystyä moniin värikkäiden elämänvaiheiden kautta Lappiin ajautuneisiin ihmisiin. Tiera kirjasi ylös heidän kertomuksiinsa elämän ylä- ja alamäessä.

Tarina kulkee Lemmenjoen kultapuroilta erämaiden kalajärville, Ison Inarijärven kautta kadotettuun Petsamoon, sieltä muistoihin ja ystäviin joista moni lepää läheisellä Inarin kirkkomaan Pyrkyripalstalla, kulankaivajien viimeisellä leposijalla. Monella väärtillä omakin sateenkaaren pää jo hämmöttää, ollaan ja odotetaan ”välilanssilla”.

Aika on miltei pysähtynyt, tilaa on tarinan kertojalle.

Tieran muistojen aikajänne on pitkä; vuosituhatosen vaihteesta puoli vuosisataa taaksepäin. Tai oikeastaan jutut polveilevat vieläkin kauemmaksi; aikaan, jota maantiet, autot ja televisio eivät vielä ehtineet muuttaa ja jolloin Inarin Lappi ulottui Jäämerelle saakka. Kertomusten keskiössä on Inarin kirkonkylä, oma kelomökki Walhalla, Ranta-Marin kahvila ja Majala.

Kulta-Lapin ja Pohjolan elinkautisia -kirja ilmestyi juhlistamaan Tieran syntymäpäivää. Kirjassa on lähes 200 sivua ja kustantaja Hipputeos Oy:n suositushinta on 18 euroa.

Lisätietoja:

Raimo Niemelä, www.hipputeos.fi,
puh. 040-5454833

24 karaatin onnittelut jäsenillemme! Toivottaa LKL!

80 v.

- 2.3. Kalevi Kukkonen, Lempäälä

75 v.

- 8.4. Vilho Munne, Hauho

70 v.

- 7.3. Aune Vesala, Vimpeli
21.4. Eeva Koski, Mansikkamäki

65 v.

- 14.3. Erkki Saarikoski, Espoo
17.3. Ilkka Parvinen, Kouvola
23.3. Aimo Lehto, Piehinki
25.3. Raimo Rahnasto, Selki
2.4. Tarmo Laitinen, Kurkimäki
16.4. Aarne Luimula, Lampinsaari
16.4. Urpo Määttä, Posio
21.4. Paavo Sinko, Kokkola
27.4. Olavi Heikkinen, Tuupovaara
18.5. Manta Tuomainen, Tampere
18.5. Jorma Tynkkynen, Hanko
24.5. Eero Jousimäki, Inha

60 v.

- 1.3. Kari Pyykkö, Valkeala
7.3. Erkki Kallio, Ylihärmä
9.3. Reijo Mauravaara, Kaipainen
10.3. Voitto Kautto, Keuruu
12.3. Leena Nervi, Taivassalo
26.3. Veikko Keränen, Kiviranta
29.3. Marjatta Kiippa, Espoo

- 1.4. Heikki Hauta-aho, Virkkala
4.4. Esa Närvänen, Helsinki
5.4. Yrjö Jokelainen, Kajaani
8.4. Rauno Kleme, Salo
10.4. Leila Öhman, Mikkeli
28.4. Risto Kaartinen, Leivonmäki
29.4. Ville Ijäs, Leppälähti
30.4. Aaro Perkkiö, Kokkola
2.5. Jorma Alaranta, Voltti
11.5. Pirjo Kopra, Ivalo
13.5. Heikki Kivimäki, Hämeenlinna
13.5. Ritva Viinonen, Nivala
19.5. Juhani Viinonen, Nivala
27.5. Reijo Louko, Hämeenlinna

50 v.

- 4.3. Antti Koski, Nurmo
14.3. Juha Evesti, Vääksy
24.3. Eila Öljymäki, Ylikiiminki
26.3. Jukka Lehtonen, Jokela
29.3. Ilkka-Pekka Nielsen, Kemi
2.4. Juha Kankkunen, Espoo
3.4. Olli Kauppinen, Varkaus
16.4. Jari Kierman, Virrat
17.4. Eero Tuononen, Juuka
24.4. Jari Nenonen, Kuopio
1.5. Eero Heinonen, Ylöjärvi
8.5. Tuomo Puranen, Lokakylä
9.5. Jouni Rajala, Monninkylä
17.5. Kari I Mattila, Mäntsälä
19.5. Jouni Vainionpää, Rauma
21.5. Kari Haakanen, Helsinki

HOTELLI KULTAHIPUN TARJOUS LIITON VARSINAISILLE JÄSENILLE

(Tarjous on henkilökohtainen)

- ▶ YHDEN HENGEN HUONE sisältää aamiaisen 65 € /yö
- ▶ KAHDEN HENGEN HUONE sisältää aamiaisen 80 € /yö
- ▶ KOTIRUOKA 9 €
- ▶ SAUNA huonelisä 15 €

Petsamontie 1, 99800 Ivalo
Puh. (016) 320 8800 Fax (016) 66 510

Liiton kunnia- ja perustajajäsenien
Ranta-Marin ja "Kultasilmä"-Kokon
perinteiden vaaliminen jatkuu.

*Varsinaisille jäsenille majoitus -10 %
Avoinna joka päivä.
Tervetuloa!*

HOTELLI INARI
PL 94, 99870 INARI
puh. (016) 671 026
faksi (016) 671 047

Hipputeoksen Lappikirjat

▼ UUTUUSKIRJA ▼

KULTA-LAPIN JA POHJOLAN ELINKAUTISIA

Arvo "Tiera" Ruonaniemi

18 €

Tieran uusimmassa kirjassa tarina kulkee Lemmenjoen kultapuroilta erämaiden kalajärville, Ison Inarijärven kautta kadotettuun Petsamoon ja Jäämeren kala-apajille. Tiera kertoo Inarissa tapaamistaan mielenkiintoisista henkilöistä, jotka vaiherikas taival on johtanut elinkautiseksi Lappiin. Hytis-Pappa, Karhu-Yrjö, Kultasilmä Heikki, Vanha Väiski ja monet muut tilittävät Tieralle elämänsä koukeroisia polkuja.

Kertomusten keskiössä on Inarin kirkonkylä, oma mökki Walhalla, Ranta-Marin kahvila ja Majala. Tieran ei tarvitse eläytyä elinkautistensa kohtaloihin, sillä onhan hän itse samojen polkujen kulkija, takanaan jo 97 vuotta.

MAA TAIVAANRANNAN TAKANA

Arvo "Tiera" Ruonaniemi
kertoo tarinoita Petsamosta
ja Peräpohjolasta.

24 €

LAULUJA LAPIN YSTÄVÄLLE

36 laulun tekstit ja nuotit

18 €

Säveltäjän ja sanoittajan Seppo Nissilän rakkaimmat lappiaiheiset laulut nuottikirjassa, jossa laulujen tekstit ja nuotit. Monet lauluista ovat tulleet tutuksi Lasse Hoikan ja Souvareiden äänitteiltä.

Hanki tämä nuottikirja Lapin mökille ja kotiin. Sen avulla saat Lapin tunnelman laulujen sanoin ja sävelin mm. "Tämä on minun Lappini", "Inarijärvi", "Kuukkelilampi", "Lappi kutsuu kulkemaan", "Saariselkä valloittaa", "Ylläs monet lumoa", "Olos humppa", "Vanha kullankaivaja", "Valtaukseni tärkein", "Kun ruska on kauneimmillaan".

Kirjan ensimmäisessä osassa on Tieran omiin kokemuksiin perustuva seikkailukertomus Petsamon Liinahamarista sodan kynnyksellä, 1930-luvun lopulla. Suomen ainoa syväsatama ja Petsamon nikkeli tekivät Liinahamarista maailmanpolitiikan keskipisteen, joka eli yötä päivää satamajätkineen, vakoilijoineen, rikollisineen ja heitä tarkkailevine poliiseineen.

Toisessa osassa Tiera kertoo tuntemistaan Lapin viimeisistä elinkautisista, henkilöistä, jotka ovat eläneet Lapissa kullankaivajina, kulkijoina ja erakkoina.

Käy katsomassa nettikaupassamme
muut LAPPIKIRJAT

www.hipputeos.fi

Kirjat myynnissä myös kaikissa kirjakaupoissa sekä Saariselän palvelupisteissä

Hipputeos
Pajutie 3, 04310 TUUSULA
Puh. 040 545 4833

Lapin Kullankaivajain
Liitto Ry, PL 86.
99871 INARI

PANIMO!

PANIMO!

Panimo Pub
avoinna klo 10 - 02

Edulliset majoitushinnat. 1 - 4 hengen huoneet, kelomökkejä. Lemmen-
joella kaivos ja kämppä. Pubissa talon olutta ja hyvää seuraa.

**Saariselän Majatalo
& Panimo Pub**

Tel +358 16 6756500

Fax +358 16 6756 581

panimo@saariselanpanimo.fi

www.saariselanpanmo.fi